Муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе

“Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Алших урта гомуми белем мәктәбе”

«СОГЛАСОВАНО»
Зам. директора по учебной работе
Каримова Г.С.

1-4 нче сыйныфларда туган телдәге әдәби укудан эш программасы

Программа башлангыч сыйныфлар
методик оешмасы җыелышында
каралды.
Җитәкчесе______/Тимрякова И.П./

Төзүчеләре:
Юнысова Люция Әсхәтовна,
Гафурова Гүзәлия Рөстәмовна
Башлангыч сыйныфлар укытучылары

Укыту планында фәннең урыны:

МБГББУ “Алших урта мәктәбе“ нең укыту планы буенча туган телдәге әдәби уку предметын укыту 1-4 классларда атнага 1 сәгать, елга 34 сәгать бирелгән. Укыту атнасы 1кл- 33 атна, 2-4кл- 34 атна.

1 класста Әлифба - 22 сәг, әдәби уку - 11 сәг. Барысы 33 сәгать. 2 класста 1 нче кисәктә 17 сәг, 2 нче кисәктә 17 сәг. Барысы 34 сәгать. 3 класста 1 нче кисәктә 17 сәг, 2 нче кисәктә 17 сәг. Барысы 34 сәгать. 4 класста 1 нче кисәктә 18 сәг, 2 нче кисәктә 16 сәг. Барысы 34 сәгать

В результате изучения предмета, при получении начального общего образования у выпускников будут сформированы личностные, регулятивные, познавательные и коммуникативные универсальные учебные действия как основа умения учиться.

Личностные результаты

У выпускника будут сформированы:

– внутренняя позиция школьника на уровне положительного отношения к школе, ориентации на содержательные моменты школьной действительности и принятия образца «хорошего ученика»;
– широкая мотивационная основа учебной деятельности, включающая социальные, учебно-познавательные и внешние мотивы;
– учебно-познавательный интерес к новому учебному материалу и способам решения новой задачи;
– ориентация на понимание причин успеха в учебной деятельности, в том числе на самоанализ и самоконтроль результата, на анализ соответствия результатов требованиям конкретной задачи, на понимание оценок учителей, товарищей, родителей и других людей;
– способность к оценке своей учебной деятельности;
– основы гражданской идентичности, своей этнической принадлежности в форме осознания «Я» как члена семьи, представителя народа, гражданина России, чувства сопричастности и гордости за свою Родину, народ и историю, осознание ответственности человека за общее благополучие;
– ориентация в нравственном содержании и смысле как собственных поступков, так и поступков окружающих людей;
– знание основных моральных норм и ориентация на их выполнение;
– развитие этических чувств — стыда, вины, совести как регуляторов морального поведения; понимание чувств других людей и сопереживание им;
– установка на здоровый образ жизни;
– основы экологической культуры: принятие ценности природного мира, готовность следовать в своей деятельности нормам природоохранного, нерасточительного, здоровьесберегающего поведения;
– чувство прекрасного и эстетические чувства на основе знакомства с мировой и отечественной художественной культурой.

Выпускник получит возможность для формирования:

– *внутренней позиции обучающегося на уровне положительного отношения к образовательной организации, понимания необходимости учения, выраженного в преобладании учебно-познавательных мотивов и предпочтении социального способа оценки знаний;*
– *выраженной устойчивой учебно-познавательной мотивации учения;*
– *устойчивого учебно-познавательного интереса к новым общим способам решения задач;*
– *адекватного понимания причин успешности/неуспешности учебной деятельности;*
– *положительной адекватной дифференцированной самооценки на основе критерия успешности реализации социальной роли «хорошего ученика»;*
– *компетентности в реализации основ гражданской идентичности в поступках и деятельности;*
– *морального сознания на конвенциональном уровне, способности к решению моральных дилемм на основе учета позиций партнеров в общении, ориентации на их мотивы и чувства, устойчивое следование в поведении моральным нормам и этическим требованиям;*
– *установки на здоровый образ жизни и реализации ее в реальном поведении и поступках;*
– *осознанных устойчивых эстетических предпочтений и ориентации на искусство как значимую сферу человеческой жизни;*

– *эмпатии как осознанного понимания чувств других людей и сопереживания им, выражающихся в поступках, направленных на помощь другим и обеспечение их благополучия.*

Метапредметные результаты

Регулятивные универсальные учебные действия

Выпускник научится:

– принимать и сохранять учебную задачу;
– учитывать выделенные учителем ориентиры действия в новом учебном материале в сотрудничестве с учителем;
– планировать свои действия в соответствии с поставленной задачей и условиями ее реализации, в том числе во внутреннем плане;
– учитывать установленные правила в планировании и контроле способа решения;
– осуществлять итоговый и пошаговый контроль по результату;
– оценивать правильность выполнения действия на уровне адекватной ретроспективной оценки соответствия результатов требованиям данной задачи;
– адекватно воспринимать предложения и оценку учителей, товарищей, родителей и других людей;
– различать способ и результат действия;
– вносить необходимые коррективы в действие после его завершения на основе его оценки и учета характера сделанных ошибок, использовать предложения и оценки для создания нового, более совершенного результата, использовать запись в цифровой форме хода и результатов решения задачи, собственной звучащей речи на русском, родном и иностранном языках.

Выпускник получит возможность научиться:

– *в сотрудничестве с учителем ставить новые учебные задачи;*
– *преобразовывать практическую задачу в познавательную;*
– *проявлять познавательную инициативу в учебном сотрудничестве;*
– *самостоятельно учитывать выделенные учителем ориентиры действия в новом учебном материале;*
– *осуществлять констатирующий и предвосхищающий контроль по результату и по способу действия, актуальный контроль на уровне произвольного внимания;*
– *самостоятельно оценивать правильность выполнения действия и вносить необходимые коррективы в исполнение как по ходу его реализации, так и в конце действия.*

Познавательные универсальные учебные действия

Выпускник научится:

– осуществлять поиск необходимой информации для выполнения учебных заданий с использованием учебной литературы, энциклопедий, справочников (включая электронные, цифровые), в открытом информационном пространстве, в том числе контролируемом пространстве сети Интернет;
– осуществлять запись (фиксацию) выборочной информации об окружающем мире и о себе самом, в том числе с помощью инструментов ИКТ;
– использовать знаково-символические средства, в том числе модели (включая виртуальные) и схемы (включая концептуальные), для решения задач;
– проявлять познавательную инициативу в учебном сотрудничестве;
– строить сообщения в устной и письменной форме;
– ориентироваться на разнообразие способов решения задач;
– основам смыслового восприятия художественных и познавательных текстов, выделять существенную информацию из сообщений разных видов (в первую очередь текстов);
– осуществлять анализ объектов с выделением существенных и несущественных признаков;

– осуществлять синтез как составление целого из частей;
– проводить сравнение, сериацию и классификацию по заданным критериям;
– устанавливать причинно-следственные связи в изучаемом круге явлений;
– строить рассуждения в форме связи простых суждений об объекте, его строении, свойствах и связях;
– обобщать, т. е. осуществлять генерализацию и выведение общности для целого ряда или класса единичных объектов, на основе выделения сущностной связи;
– осуществлять подведение под понятие на основе распознавания объектов, выделения существенных признаков и их синтеза;
– устанавливать аналогии;
– владеть рядом общих приемов решения задач.

Выпускник получит возможность научиться:

– *осуществлять расширенный поиск информации с использованием ресурсов библиотек и сети Интернет;*
– *записывать, фиксировать информацию об окружающем мире с помощью инструментов ИКТ;*
– *создавать и преобразовывать модели и схемы для решения задач;*
– *осознанно и произвольно строить сообщения в устной и письменной форме;*
– *осуществлять выбор наиболее эффективных способов решения задач в зависимости от конкретных условий;*
– *осуществлять синтез как составление целого из частей, самостоятельно достраивая и восполняя недостающие компоненты;*
– *осуществлять сравнение, сериацию и классификацию, самостоятельно выбирая основания и критерии для указанных логических операций;*
– *строить логическое рассуждение, включающее установление причинно-следственных связей;*
– *произвольно и осознанно владеть общими приемами решения задач.*

Коммуникативные универсальные учебные действия

Выпускник научится:

– адекватно использовать коммуникативные, прежде всего речевые, средства для решения различных коммуникативных задач, строить монологическое высказывание (в том числе сопровождая его аудиовизуальной поддержкой), владеть диалогической формой коммуникации, используя в том числе средства и инструменты ИКТ и дистанционного общения;
– допускать возможность существования у людей различных точек зрения, в том числе не совпадающих с его собственной, и ориентироваться на позицию партнера в общении и взаимодействии;
– учитывать разные мнения и стремиться к координации различных позиций в сотрудничестве;
– формулировать собственное мнение и позицию;
– договариваться и приходить к общему решению в совместной деятельности, в том числе в ситуации столкновения интересов;
– строить понятные для партнера высказывания, учитывающие, что партнер знает и видит, а что нет;
– задавать вопросы;
– контролировать действия партнера;
– использовать речь для регуляции своего действия;
– адекватно использовать речевые средства для решения различных коммуникативных задач, строить монологическое высказывание, владеть диалогической формой речи.

Выпускник получит возможность научиться:

– *учитывать и координировать в сотрудничестве позиции других людей, отличные от собственной;*
– *учитывать разные мнения и интересы и обосновывать собственную позицию;*
– *понимать относительность мнений и подходов к решению проблемы;*

– *аргументировать свою позицию и координировать ее с позициями партнеров в сотрудничестве при выработке общего решения в совместной деятельности;*

– *продуктивно содействовать разрешению конфликтов на основе учета интересов и позиций всех участников;*

– *с учетом целей коммуникации достаточно точно, последовательно и полно передавать партнеру необходимую информацию как ориентир для построения действия;*

– *задавать вопросы, необходимые для организации собственной деятельности и сотрудничества с партнером;*

– *осуществлять взаимный контроль и оказывать в сотрудничестве необходимую взаимопомощь;*

– *адекватно использовать речевые средства для эффективного решения разнообразных коммуникативных задач, планирования и регуляции своей деятельности.*

ПЛАНИРУЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ОСВОЕНИЯ К КОНЦУ 1-ГО ГОДА ОБУЧЕНИЯ

Раздел «Виды речевой и читательской деятельности»: аудирование, чтение вслух и про себя, работа с разными видами текста, библиографическая культура, работа с текстом художественного произведения, культура речевого общения.

Обучающиеся научатся:

• читать вслух плавно, безотрывно по слогам и целыми словами, учитывая индивидуальный темп чтения;

• понимать содержание коротких произведений, воспринятых на слух, а также прочитанных в классе, выделять в них основные логические части;

• читать про себя маркированные места текста, осознавая смысл прочитанного;

• рассказывать наизусть 3–4 стихотворения разных авторов.

Обучающиеся в процессе самостоятельной и парной работы получат возможность научиться:

• находить в книге страницу «Содержание» или «Оглавление»;

• находить нужное произведение в книге, ориентируясь на «Содержание»;

• задавать вопросы по тексту произведения и отвечать на вопросы, используя текст.

Раздел «Литературоведческая пропедевтика»: узнавание особенностей стихотворного произведения (ритм, рифма и т. д.), различение жанровых особенностей (народной и авторской сказки и др.), узнавание литературных приемов (сравнение, олицетворение, контраст и др.).

Обучающиеся научатся

• отличать прозаическое произведение от стихотворного;

• различать малые жанры фольклора: загадку, считалку, скороговорку, закличку;

• находить средства художественной выразительности в тексте (повтор; уменьшительно-ласкательная форма слов, восклицательный и вопросительный знаки, рифмы).

Обучающиеся получат возможность научиться:

• различать сюжетно-композиционные особенности сказок;

• обнаруживать подвижность границ между жанрами фольклора и литературы (прибаутка может включать в себя и дразнилку**; колыбельная песенка — закличку; рассказ — сказку и т. д.).**

Раздел «Элементы творческой деятельности учащихся»: чтение по ролям, инсценировка, драматизация, устное словесное рисование, работа с репродукциями, создание собственных текстов.

Обучающиеся научатся:

• понимать содержание прочитанного; осознанно выбирать интонацию, темп чтения и необходимые паузы в соответствии с особенностями текста;

• читать художественное произведение (его фрагменты) по ролям и по цепочке;

• рассматривать иллюстрации, соотносить их сюжет с соответствующим фрагментом текста или с основной мыслью (чувством, переживанием),

выраженными в тексте.

Обучающиеся получат возможность научиться:

• осваивать на практике малые фольклорные жанры (загадку, закличку, считалку, колыбельную) и инсценировать их с помощью выразительных средств (мимика, жесты, интонация);

• находить иллюстрации, подходящие к конкретным текстам, сравнивать тексты и иллюстрации.

ОЖИДАЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ФОРМИРОВАНИЯ УУД К КОНЦУ 1-ГО ГОДА ОБУЧЕНИЯ

В области общих учебных действий обучающиеся научатся:

• ориентироваться в учебной книге, то есть читать язык условных обозначений; находить выделенные строчки и слова на странице; находить нужную иллюстрацию;

• работать с двумя источниками информации (учебной книгой и тетрадью для самостоятельной работы; учебной книгой и хрестоматией), то есть сопоставлять условные обозначения учебника и рабочей тетради, учебника и хрестоматии;

• находить нужный раздел тетради для самостоятельной работы и хрестоматии.

В области коммуникативных учебных действий обучающиеся научатся:

а) в рамках коммуникации как сотрудничества:

• работать с соседом по парте: распределять работу между собой и соседом, выполнять свою часть работы, осуществлять взаимопроверку;

• выполнять работу по цепочке;

б) в рамках коммуникации как взаимодействия:

• видеть разницу между двумя заявленными точками зрения.

В области контроля и самоконтроля учебных действий обучающиеся получат возможность научиться:

• понимать, что можно по-разному отвечать на вопросы;

• обращаться к тексту для подтверждения того ответа, с которым он соглашается.

ПЛАНИРУЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ОСВОЕНИЯ К КОНЦУ 2-ГО ГОДА ОБУЧЕНИЯ

Раздел «Виды речевой и читательской деятельности»: аудирование, чтение вслух и про себя, работа с разными видами текста, библиографическая культура, работа с текстом художественного произведения, культура речевого общения.

Обучающиеся научатся:

• читать целыми словами вслух, постепенно увеличивая скорость чтения в соответствии с индивидуальными возможностями;

• читать про себя в процессе первичного ознакомительного чтения, выборочного чтения и повторного изучающего чтения;

• строить короткое монологическое высказывание: краткий и развернутый ответ на вопрос учителя;

• слушать собеседника (учителя и одноклассников): не повторять уже прозвучавший ответ, дополнять чужой ответ новым содержанием;

• называть имена 2–3 классиков татарской литературы,

• называть имена 2–3 современных писателей (поэтов);

• перечислять названия произведений и коротко пересказывать их содержание;

• перечислять названия произведений любимого автора и коротко пересказывать их содержание;

• определять тему и выделять главную мысль произведения (с помощью учителя);

• оценивать и характеризовать героев произведения (их имена, портреты, речь) и их поступки;

• пользоваться Толковым словарем для выяснения значений слов.

Обучающиеся в процессе самостоятельной, парной, групповой и коллективной работы получат возможность научиться:

• развивать навыки аудирования на основе целенаправленного восприятия текста, который читает учитель;

• устно выражать свое отношение к содержанию прочитанного;

• читать наизусть 6–8 стихотворений разных авторов (по выбору);
• пересказывать текст небольшого объема;
• использовать при выборе книг и детских периодических журналов в школьной библиотеке содержательность обложки, а также страницу «Содержание» или «Оглавление»;
• привлекать к работе на уроках тексты хрестоматии, а также книг из домашней и школьной библиотек;
• задавать вопросы по тексту произведения и отвечать на вопросы.

Раздел «Литературоведческая пропедевтика»: узнавание особенностей стихотворного произведения (ритм, рифма и т. д.), различение жанровых особенностей (народной и авторской сказки и др.), узнавание литературных приемов (сравнение, олицетворение, контраст и др.).

Обучающиеся научатся:
• различать сказку о животных и волшебную сказку;
• определять особенности волшебной сказки;
• различать сказку и рассказ;
• уметь находить в произведении изобразительно-выразительные средства литературного языка (сравнение, олицетворение, гиперболу (называем «преувеличением»), контраст, повтор).

Обучающиеся получат возможность научиться:
• обнаруживать в авторской детской поэзии жанровые особенности фольклора: сюжетно-композиционные особенности сказки-цепочки, считалки, скороговорки, заклички, колыбельной песенки;
• обнаруживать подвижность границ между жанрами литературы и фольклора (рассказ может включать элементы сказки, волшебная сказка – элементы сказки о животных и т. д.);
• понимать, в чем особенность поэтического восприятия мира
• обнаруживать, что поэтическое мировосприятие может быть выражено не только в стихотворных текстах, но и в прозе.

Раздел «Элементы творческой деятельности учащихся: чтение по ролям, инсценировка, драматизация, устное словесное рисование, работа с репродукциями, создание собственных текстов.

Обучающиеся научатся:
• понимать содержание прочитанного;
• осознанно выбирать интонацию, темп чтения и необходимые паузы в соответствии с особенностями текста;
• читать художественное произведение по ролям и по цепочке;
• эмоционально воспринимать на слух художественные произведения, определенные программой.

Обучающиеся в процессе самостоятельной, парной, групповой и коллективной работы получат возможность научиться:
• читать выразительно поэтические и прозаические произведения;
• рассматривать иллюстрации в учебнике и сравнивать их с художественными текстами;
• устно делиться своими личными впечатлениями и наблюдениями.

ОЖИДАЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ФОРМИРОВАНИЯ УУД К КОНЦУ 2-ГО ГОДА ОБУЧЕНИЯ

В области познавательных общих учебных действий обучающиеся научатся:
• ориентироваться в учебной книге: читать язык условных обозначений; находить нужный текст по страницам «Содержание» и «Оглавление»;
• быстро находить выделенный фрагмент текста, выделенные строчки и слова на странице;
• работать с несколькими источниками информации (учебной книгой, тетрадью для самостоятельной работы и хрестоматией; учебной книгой и учебными словарями; текстом и иллюстрацией к тексту).

В области коммуникативных учебных действий обучающиеся научатся:

а) в рамках коммуникации как сотрудничества:

• работать с соседом по парте: распределять работу между собой и соседом, выполнять свою часть работы, осуществлять взаимопроверку выполненной работы;

• выполнять работу по цепочке;

б*) в рамках коммуникации как взаимодействия:*

• видеть разницу между двумя точками зрения, двумя позициями и мотивированно присоединяться к одной из них;

• находить в тексте подтверждение высказанным героями точкам зрения.

В области контроля и самоконтроля учебных действий обучающиеся получат возможность научиться:

• подтверждать строчками из текста прозвучавшую точку зрения;

• понимать, что разные точки зрения имеют разные основания.

ПЛАНИРУЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ОСВОЕНИЯ К КОНЦУ 3-ГО ГОДА ОБУЧЕНИЯ

Раздел «Виды речевой и читательской деятельности»: аудирование, чтение вслух и про себя, работа с разными видами текста, библиографическая культура, работа с текстом художественного произведения, культура речевого общения.

Обучающиеся научатся:

• читать правильно и выразительно целыми словами вслух, учитывая индивидуальный темп чтения;

• читать про себя в процессе первичного ознакомительного чтения, повторного просмотрового чтения, выборочного и повторного изучающего чтения;

• называть имена писателей и поэтов – авторов изучаемых произведений, перечислять названия их произведений и коротко пересказывать содержание текстов, прочитанных в классе;

• рассказывать о любимом литературном герое;

• выявлять авторское отношение к герою;

• характеризовать героев произведений; сравнивать характеры героев разных произведений;

• читать наизусть 6–8 стихотворений разных авторов (по выбору);

• ориентироваться в книге по ее элементам (автор, название, страница «Содержание», иллюстрации).

Обучающиеся в процессе самостоятельной, парной, групповой и коллективной работы получат возможность научиться:

• делать самостоятельный выбор книги и определять содержание книги по ее элементам;

• самостоятельно читать выбранные книги;

• высказывать оценочные суждения о героях прочитанных произведений;

•самостоятельно работать со словарями.

Раздел «Литературоведческая пропедевтика»: узнавание особенностей стихотворного произведения (ритм, рифма и т. д.), различение жанровых особенностей произведений (сказка и рассказ; сказка о животных и волшебная сказка и др.), узнавание литературных приемов (сравнение, олицетворение, контраст и др.).

Обучающиеся научатся:

• различать сказку о животных, басню, волшебную сказку, бытовую сказку;

• различать сказку и рассказ;

• находить и различать средства художественной выразительности в авторской литературе (приемы: сравнение, олицетворение, гипербола (называем преувеличением), контраст; фигуры: повтор).

Обучающиеся получат возможность научиться:

• понимать развитие сказки о животных во времени;

• обнаруживать «бродячие» сюжеты («бродячие сказочные истории») в сказках разных народов мира.

Раздел «Элементы творческой деятельности учащихся»: чтение по ролям, инсценировка, драматизация, устное словесное рисование, работа с репродукциями, создание собственных текстов.

Обучающиеся научатся:

• понимать содержание прочитанного; осознанно выбирать интонацию, темп чтения и необходимые паузы в соответствии с особенностями текста;

• эмоционально воспринимать на слух художественные произведения, определенные программой, и оформлять свои впечатления (отзывы) в устной речи;

• интерпретировать литературный текст, живописное и музыкальное произведения, (выражать свои мысли и чувства по поводу увиденного, прочитанного и услышанного);

• принимать участие в инсценировке (разыгрывании по ролям) крупных диалоговых фрагментов литературных текстов.

Обучающиеся в процессе самостоятельной, парной, групповой и коллективной работы получат возможность научиться:

• читать вслух стихотворный и прозаический тексты;

• рассматривать иллюстрации в учебнике, слушать музыкальные произведения, сравнивать их с художественными текстами и живописными произведениями с точки зрения выраженных в них мыслей, чувств и переживаний;

• устно и письменно (в форме высказываний и/или коротких сочинений) делиться своими личными впечатлениями и наблюдениями, возникшими в ходе обсуждения литературных текстов, музыкальных и живописных произведений.

ОЖИДАЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ФОРМИРОВАНИЯ УУД К КОНЦУ 3-ГО ГОДА ОБУЧЕНИЯ

В области познавательных общих учебных действий обучающиеся научатся

• свободно ориентироваться в корпусе учебных словарей, быстро находить нужную словарную статью;

• свободно ориентироваться в учебной книге: сможет читать язык условных обозначений; находить нужный текст по страницам «Содержание» и «Оглавление»;

• работать с текстом: выделять в нем тему и основную мысль (идею, переживание), разные жизненные позиции (точки зрения, установки, умонастроения);

- • работать с несколькими источниками информации (учебной книгой, тетрадью для самостоятельной работы и хрестоматией; учебной книгой и учебными словарями; учебной книгой и дополнительными источниками информации (другими учебниками комплекта, библиотечными книгами, сведениями из Интернета); текстами и иллюстрациями к текстам.
- Обучающиеся получат возможность научиться:
- • освоить алгоритм составления сборников: монографических, жанровых и тематических (сами термины – определения сборников не используются).
- В области коммуникативных учебных действий обучающиеся научатся:
- а) в рамках коммуникации как сотрудничества:
- • работать с соседом по парте, в малой группе, в большой группе: распределять между собой работу и роли, выполнять свою часть работы и встраивать ее в общее рабочее поле;

- б) в рамках коммуникации как взаимодействия:
- • понимать основание разницы между двумя заявленными точками зрения, двумя позициями и мотивированно присоединяться к одной из них или пробовать высказывать собственную точку зрения;
- В области регулятивных учебных действий обучающиеся научатся:
- • осуществлять самоконтроль и контроль за ходом выполнения работы и полученного результата.

ПЛАНИРУЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ОСВОЕНИЯ К КОНЦУ 4-ГО ГОДА ОБУЧЕНИЯ

- Раздел «Виды речевой и читательской деятельности»: аудирование, чтение вслух и про себя, работа с разными видами текста, библиографическая культура, работа с текстом художественного произведения, культура речевого общения.
- Выпускник научится:
- • читать про себя в процессе ознакомительного, просмотрового чтения, выборочного и изучающего чтения;
- • определять тему и главную мысль произведения; делить текст на смысловые части, составлять план текста и использовать его для пересказа; пересказывать текст кратко и подробно;
- • представлять содержание основных литературных произведений, изученных в классе, указывать их авторов и названия;
- • перечислять названия двух-трех детских журналов и пересказывать их основное содержание (на уровне рубрик);
- • характеризовать героев произведений; сравнивать характеры героев одного и разных произведений; выявлять авторское отношение к герою;
- • читать наизусть (по выбору) стихотворные произведения или отрывки из них, спокойно воспринимать замечания и критику одноклассников по поводу своей манеры чтения;
- • обосновывать свое высказывание о литературном произведении или герое, подтверждать его фрагментами или отдельными строчками из произведения;
- • ориентироваться в книге по ее элементам (автор, название, титульный лист, страница «Содержание» или «Оглавление», аннотация, иллюстрации); • составлять аннотацию на отдельное произведение и на сборники произведений;
- • делать самостоятельный выбор книг в библиотеке с целью решения разных задач (чтение согласно рекомендованному списку; подготовка устного сообщения на определенную тему);
- • высказывать оценочные суждения о героях прочитанных произведений и тактично воспринимать мнения одноклассников;
- • самостоятельно работать с разными источниками информации (включая словари и справочники разного направления).

• Раздел «Литературоведческая пропедевтика»: различение типов рифм, различение жанровых особенностей произведений народного творчества и авторской литературы, узнавание в текстах литературных приемов (сравнение, олицетворение, контраст, гипербола, звукопись и др.) и понимание причин их использования.

• Выпускник научится:

• • представлять основной вектор движения художественной культуры: от народного творчества к авторским формам;

• • отличать народные произведения от авторских;

• • находить и различать средства художественной выразительности в авторской литературе (сравнение, олицетворение, гипербола (называем «преувеличением»), контраст, повтор, разные типы рифмы).

• Выпускник в процессе самостоятельной, парной, групповой и коллективной работы получит возможность научиться:

• • отслеживать особенности мифологического восприятия мира в сказках народов мира, татарских и русских народных сказках;

• • обнаруживать связь смысла стихотворения с избранной поэтом стихотворной формой (на примере классической и современной поэзии);

• • понимать роль творческой биографии писателя (поэта, художника) в создании художественного произведения;

• • понимать, что произведения, принадлежащие к разным видам искусства (литературные, музыкальные, живописные) могут сравниваться не только на основе их тематического сходства, но и на основе сходства или различия мировосприятия их авторов (выраженных в произведении мыслей и переживаний).

• Раздел «Элементы творческой деятельности учащихся»: чтение по ролям, устное словесное рисование, работа с репродукциями, создание собственных текстов.

• Выпускник в процессе самостоятельной, парной, групповой и коллективной работы получит возможность научиться:

• • читать вслух стихотворный и прозаический тексты;

• • обсуждать с одноклассниками литературные, живописные и музыкальные произведения с точки зрения выраженных в них мыслей, чувств и переживаний;

• • устно и письменно (в форме высказываний и/или коротких сочинений) делиться своими личными впечатлениями и наблюдениями, возникшими в ходе обсуждения литературных текстов, музыкальных и живописных произведений.

ОЖИДАЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ФОРМИРОВАНИЯ УУД К КОНЦУ 4-ГО ГОДА ОБУЧЕНИЯ

В области познавательных общих учебных действий выпускник научится:

• свободно работать с текстом: уметь выделять информацию, заданную аспектом рассмотрения, и удерживать заявленный аспект; уметь быстро менять

аспект рассмотрения;

• свободно ориентироваться в текущей учебной книге и в других книгах комплекта; в корпусе учебных словарей, в периодических изданиях; в фонде школьной библиотеки: уметь находить нужную информацию и использовать ее в разных учебных целях;

• свободно работать с разными источниками информации (представленными в текстовой форме, в виде произведений изобразительного и музыкального искусства).

В области коммуникативных учебных действий выпускник научится:

а) в рамках коммуникации как сотрудничества:

• разным формам учебной кооперации (работа вдвоем, в малой группе, в большой группе) и разным социальным ролям (ведущего и исполнителя);

б) в рамках коммуникации как взаимодействия:

• понимать основание разницы между заявленными точками зрения, позициями и уметь присоединяться к одной из них или высказывать собственную точку зрения.

В области регулятивных учебных действий выпускник научится:

• осуществлять самоконтроль и контроль за ходом выполнения работы и полученного результата.

В области личностных учебных действий выпускник получит возможность научиться:

• осознавать значение литературного чтения в формировании собственной культуры и мировосприятия;

• профилировать свою нравственно-этическую ориентацию (накопив в ходе анализа произведений и общения опыт моральных оценок и нравственного выбора)

1.1.1.1. Чтение. Работа с текстом (метапредметные результаты)

В результате изучения **всех без исключения учебных предметов** напри получении начального общего образования выпускники приобретут первичные навыки работы с содержащейся в текстах информацией в процессе чтения соответствующих возрасту литературных, учебных, научно-познавательных текстов, инструкций. Выпускники научатся осознанно читать тексты с целью удовлетворения познавательного интереса, освоения и использования информации. Выпускники овладеют элементарными навыками чтения информации, представленной в наглядно-символической форме, приобретут опыт работы с текстами, содержащими рисунки, таблицы, диаграммы, схемы.

У выпускников будут развиты такие читательские действия, как поиск информации, выделение нужной для решения практической или учебной задачи информации, систематизация, сопоставление, анализ и обобщение имеющихся в тексте идей и информации, их интерпретация и преобразование. Обучающиеся смогут использовать полученную из разного вида текстов информацию для установления несложных причинно-следственных связей и зависимостей, объяснения, обоснования утверждений, а также принятия решений в простых учебных и практических ситуациях.

Выпускники получат возможность научиться самостоятельно организовывать поиск информации. Они приобретут первичный опыт критического отношения к получаемой информации, сопоставления ее с информацией из других источников и имеющимся жизненным опытом.

Работа с текстом: поиск информации и понимание прочитанного

Выпускник научится:

- находить в тексте конкретные сведения, факты, заданные в явном виде;
- определять тему и главную мысль текста;
- делить тексты на смысловые части, составлять план текста;
- вычленять содержащиеся в тексте основные события и устанавливать их последовательность; упорядочивать информацию по заданному основанию;
- сравнивать между собой объекты, описанные в тексте, выделяя 2—3 существенных признака;
- понимать информацию, представленную в неявном виде (например, находить в тексте несколько примеров, доказывающих приведенное утверждение; характеризовать явление по его описанию; выделять общий признак группы элементов);

- понимать информацию, представленную разными способами: словесно, в виде таблицы, схемы, диаграммы;
- понимать текст, опираясь не только на содержащуюся в нем информацию, но и на жанр, структуру, выразительные средства текста;
- использовать различные виды чтения: ознакомительное, изучающее, поисковое, выбирать нужный вид чтения в соответствии с целью чтения;
- ориентироваться в соответствующих возрасту словарях и справочниках.

Выпускник получит возможность научиться:

- *использовать формальные элементы текста (например, подзаголовки, сноски) для поиска нужной информации;*
- *работать с несколькими источниками информации;*
- *сопоставлять информацию, полученную из нескольких источников.*

Работа с текстом:преобразование и интерпретация информации

Выпускник научится:

- пересказывать текст подробно и сжато, устно и письменно;
- соотносить факты с общей идеей текста, устанавливать простые связи, не показанные в тексте напрямую;
- формулировать несложные выводы, основываясь на тексте; находить аргументы, подтверждающие вывод;
- сопоставлять и обобщать содержащуюся в разных частях текста информацию;
- составлять на основании текста небольшое монологическое высказывание, отвечая на поставленный вопрос.

Выпускник получит возможность научиться:

- *делать выписки из прочитанных текстов с учетом цели их дальнейшего использования;*
- *составлять небольшие письменные аннотации к тексту, отзывы о прочитанном.*

Работа с текстом: оценка информации

Выпускник научится:

- высказывать оценочные суждения и свою точку зрения о прочитанном тексте;
- оценивать содержание, языковые особенности и структуру текста; определять место и роль иллюстративного ряда в тексте;
- на основе имеющихся знаний, жизненного опыта подвергать сомнению достоверность прочитанного, обнаруживать недостоверность получаемых сведений, пробелы в информации и находить пути восполнения этих пробелов;
- участвовать в учебном диалоге при обсуждении прочитанного или прослушанного текста.

Выпускник получит возможность научиться:

- *сопоставлять различные точки зрения;*
- *соотносить позицию автора с собственной точкой зрения;*
- *в процессе работы с одним или несколькими источниками выявлять достоверную (противоречивую) информацию.*

1.1.1.2. Формирование ИКТ-компетентности обучающихся (метапредметные результаты)

В результате изучения **всех без исключения предметов** на уровне начального общего образования начинается формирование навыков, необходимых для жизни и работы в современном высокотехнологичном обществе. Обучающиеся приобретут опыт работы с информационными объектами, в которых объединяются текст, наглядно-графические изображения, цифровые данные, неподвижные и движущиеся изображения, звук, ссылки и базы данных и которые могут передаваться как устно, так и с помощью телекоммуникационных технологий или размещаться в Интернете.

Обучающиеся познакомятся с различными средствами информационно-коммуникационных технологий (ИКТ), освоят общие безопасные и эргономичные принципы работы с ними; осознают возможности различных средств ИКТ для использования в обучении, развития собственной познавательной деятельности и общей культуры.

Они приобретут первичные навыки обработки и поиска информации при помощи средств ИКТ: научатся вводить различные виды информации в компьютер: текст, звук, изображение, цифровые данные; создавать, редактировать, сохранять и передавать медиасообщения.

Выпускники научатся оценивать потребность в дополнительной информации для решения учебных задач и самостоятельной познавательной деятельности; определять возможные источники ее получения; критически относиться к информации и к выбору источника информации.

Они научатся планировать, проектировать и моделировать процессы в простых учебных и практических ситуациях.

В результате использования средств и инструментов ИКТ и ИКТ-ресурсов для решения разнообразных учебно-познавательных и учебно-практических задач, охватывающих содержание всех изучаемых предметов, у обучающихся будут формироваться и развиваться необходимые универсальные учебные действия и специальные учебные умения, что заложит основу успешной учебной деятельности в средней и старшей школе.

Знакомство со средствами ИКТ, гигиена работы с компьютером

Выпускник научится:

- использовать безопасные для органов зрения, нервной системы, опорно-двигательного аппарата эргономичные приемы работы с компьютером и другими средствами ИКТ; выполнять компенсирующие физические упражнения (мини-зарядку);
- организовывать систему папок для хранения собственной информации в компьютере.

Технология ввода информации в компьютер: ввод текста, запись звука, изображения, цифровых данных

Выпускник научится:

- вводить информацию в компьютер с использованием различных технических средств (фото и видеокамеры, микрофона и т. д.), сохранять полученную информацию, набирать небольшие тексты на родном языке; набирать короткие тексты на иностранном языке, использовать компьютерный перевод отдельных слов;
- рисовать (создавать простые изображения)на графическом планшете;
- сканировать рисунки и тексты.

Выпускник получит возможность научиться *использовать программу распознавания сканированного текста на русском языке*.

Обработка и поиск информации

Выпускник научится:

- подбирать подходящий по содержанию и техническому качеству результат видеозаписи и фотографирования, использовать сменные носители (флэш-карты);
- описывать по определенному алгоритму объект или процесс наблюдения, записывать аудиовизуальную и числовую информацию о нем, используя инструменты ИКТ;
- собирать числовые данные в естественно-научных наблюдениях и экспериментах, используя цифровые датчики, камеру, микрофон и другие средства ИКТ, а также в ходе опроса людей;
- редактировать тексты, последовательности изображений, слайды в соответствии с коммуникативной или учебной задачей, включая редактирование текста, цепочек изображений, видео и аудиозаписей, фотоизображений;
- пользоваться основными функциями стандартного текстового редактора, использовать полуавтоматический орфографический контроль; использовать, добавлять и удалять ссылки в сообщениях разного вида; следовать основным правилам оформления текста;
- искать информацию в соответствующих возрасту цифровых словарях и справочниках, базах данных, контролируемом Интернете, системе поиска внутри компьютера; составлять список используемых информационных источников (в том числе с использованием ссылок);
- заполнять учебные базы данных.

Выпускник получит возможность *научиться грамотно формулировать запросы при поиске в сети Интернет и базах данных, оценивать, интерпретировать и сохранять найденную информацию; критически относиться к информации и к выбору источника информации.*

Создание, представление и передача сообщений

Выпускник научится:

- создавать текстовые сообщения с использованием средств ИКТ, редактировать, оформлять и сохранять их;
- создавать простые сообщения в виде аудио и видеофрагментов или последовательности слайдов с использованием иллюстраций, видеоизображения, звука, текста;
- готовить и проводить презентацию перед небольшой аудиторией: создавать план презентации, выбирать аудиовизуальную поддержку, писать пояснения и тезисы для презентации;
- создавать простые схемы, диаграммы, планы и пр.;
- создавать простые изображения, пользуясь графическими возможностями компьютера; составлять новое изображение из готовых фрагментов (аппликация);
- размещать сообщение в информационной образовательной среде образовательной организации;
- пользоватьсяосновнымисредствамителекоммуникации; участвоватьвколлективнойкоммуникативнойдеятельностивинформационнойобразовательнойсреде, фиксироватьходирезультатыобщениянаэкранеивфайлах.

Выпускник получит возможность научиться:

- *представлять данные;*
- *создавать музыкальные произведения с использованием компьютера и музыкальной клавиатуры, в том числе из готовых музыкальных фрагментов и «музыкальных петель».*

Планирование деятельности, управление и организация

Выпускник научится:

- создавать движущиеся модели и управлять ими в компьютерно управляемых средах (создание простейших роботов);
- определять последовательность выполнения действий, составлять инструкции (простые алгоритмы) в несколько действий, строить программы для компьютерного исполнителя с использованием конструкций последовательного выполнения и повторения;
- планировать несложные исследования объектов и процессов внешнего мира.

Выпускник получит возможность научиться:

- *проектировать несложные объекты и процессы реального мира, своей собственной деятельности и деятельности группы, включая навыки робототехнического проектирования*
- *моделировать объекты и процессы реального мира.*

Основное содержание учебного предмета

Программа для 1 класса разработана по тематическому принципу, материал в которой представлен в 3 разделах. Каждый раздел включает произведения разных жанров. Это стихи, малый фольклорный жанр, диалоги, сказки, рассказы, которые подобраны с терпением и любовью лепить характер школьника так, чтобы с 1 класса интеллектуальное и эмоциональное развитие было гармонично. Показывая ученику красоту и многообразие человеческих чувств, возбудить в нем ответные чувства, среди них – одно из самых ценных – чувство юмора. Поэтому в программе преобладают произведения малых фольклорных жанров юмористического характера. А среди поэтов – стихи Г. Тукая, Ш. Галиева, Р. Миннуллина, Л. Лерона, понимающих, что юмор – кратчайшее расстояние между серьезной проблемой и сознанием ребенка. Для чтения предложены тексты с педагогической точки зрения, которые ориентированы на развитие эстетического сознания ребенка, на формирование его мировоззрения. Использованы специально созданные для детей тексты (Х. Халикова, Б. Рахмата, Ш. Галиева, Р. Миннуллина, Р. Валиевой). Но, кроме этого, юным читателям предлагается многое из «взрослой» литературы (например, стихи Х. Туфана, Р. Файзуллина, Р. Хариса, М. Агляма, М. Галиева). Тексты, хотя и имеют педагогическую целенаправленность, выражают его не назидательно, искусственно сужая рамки изображаемой действительности. Специфика текстов отражается не столько в выборе специальных детских тем,

сколько в особенностях композиции и языка произведений. Были отобраны тексты с четкими установками, в сюжетах присутствуют быстрая смена событий и занимательность. При подборе текстов исходили из принципов эстетической привлекательности, научности, системности, историзма, актуальности, новизны, также учитывался принцип доступности.

1 нче сыйныф

Шигырь һәм проза. Шигъри һәм чәчмә әсәрләр турында гомуми кузаллау булдыру. Әдәби әсәрнең исеме, авторы (язучы, шагыйрь), халык авыз иҗатында билгесезлек (авторы юк).

Халык авыз иҗаты һәм әдәбият

Халык авыз иҗаты турында гомуми кузаллау булдыру. Авторның булмавы, телдән сөйләм, практик-уен характерындагы кече жанр әсәрләре. Бишек җырлары, санамыш, табышмак, тизәйткеч, эндәшләр. Әйләнмәле һәм чылбыр әкиятләр. Халык авыз иҗатының табышмак, әйләнмәле әкият кебек формаларын практик яктан үзләштерү.

Сурәтләнгән вакыйгаларга карата автор фикере (әсәр исеме, геройларга характеристика, авторлар бәяләмәсе).

Әсәрнең эмоциональ тоны

Юмористик һәм җитди характердагы әсәрләр. Әсәрләрне китаптан кычкырып, яттан укыганда эмоциональ характерны чагылдыра белү. Тавыш төсмерләре: интонация, тон, тавыш көче, тембр, темп, пауза, логик басым, сүзсез мимика, хәрәкәтләр, ымнарны дөрес бирә алу.

Әдәби сәнгатьлелек чаралары

Текстларны анализлаганда, сәнгатьлелек чараларын табарга күнектерү. Сурәтләү чаралары турында беренчел кузаллау булдыру, кабатлауларның мәгънәсенә төшенү, тавышның сәнгатьлелеген ачыклау: рифма, ритм төшенчәсе бирү.

Әдәби жанрлар

Жанрлар турында гомуми кузаллау булдыру.

Хикәя. Хикәянең исеме. Ике образны чагыштырып сөйли белү. әсәрдәге геройларга карата үз фикерен белдерү.

Шигырь. Дөньяны шагыйрьләр күзлегеннән чыгып танып белү: шагыйрьләрнең матурлыкны тоя белергә өйрәтүләренә инандыру. Рифма белән танышу: аны таба һәм куллана белергә күнектерү.

Библиографик культура. Дәреслектә җиңел генә ориентлашырга өйрәтү: эчтәлек битеннән кирәкле әсәрне тиз генә эзләп табу.

Уку күнекмәләре.

Укучыларны тиз һәм йөгерек укырга гадәтләндерү. Укыганда орфоэпия нормаларын төгәл саклау, дөрес тавыш төсмерләре (тавыш көче, темпы) белән укырга өйрәтү.

Программа для 2-го класса предусматривает дальнейшее накопление читательского опыта и совершенствование техники чтения на основе осознанной работы с текстом. Младшие школьники, т.е. носители языка, смогут обнаружить использование в авторской детской поэзии жанровых особенностей фольклора: сюжетно-композиционных особенностей кумулятивной сказки, считалки, скороговорки, заклички, колыбельной песенки.

Во 2-ом классе программа предусматривает формирование начальных представлений о жанре народной сказки о животных и самое первое знакомство с народной волшебной сказкой. Продолжающееся знакомство с авторской литературой не ограничивается авторской поэзией – школьники знакомятся с жанром рассказа, который представлен в лице таких писателей, как Ф. Садриев, Р. Хафизова, Р. Валиева, Г. Хасанов, А. Еники, Р. Мингалим, Ф. Сафин, И. Туктар.

Расширяются представления учащихся о средствах художественной выразительности прозы и поэзии: учащиеся анализируют смысл названия произведения, имена героев, оценивают поступки героев, портреты, речь; знакомятся с художественными функциями сравнения, олицетворения, гиперболы, ритма.

Характерной чертой программы во всех классах является диалоговый стиль представления материала, учитывающий психолого-педагогические особенности данного возраста, активное вовлечение их в образовательный процесс. Диалог со школьниками поддерживается вопросами, которые органично

вплетены в текст. Они не разделяют содержание, а стимулируют познавательный интерес и имитируют элементы проблемной беседы. Таким образом, во время урока планируется обмен репликами, в репликах имеет место «элемент заданности», ответы ожидаемы, разный уровень мышления детей позволяет обыграть урок, учащиеся предлагают гипотезы и вовлекаются в процесс анализа, обобщения и обучения. В классе создается ситуация живого общения и доверительная обстановка, взаимопонимание ученика и учителя, чтобы хотелось обменяться и было взаимоинтересно знать, что думают и чувствуют собеседники.

Учебный материал 2-го класса распределен в 8 разделах. Итогом второго года обучения станет интуитивное понимание образного характера литературы, осознание особенностей литературы по сравнению с живописью, осознание красоты литературы и искусства в целом, желание обращаться к чтению вновь и вновь.

2 нче сыйныф.

Халык авыз иҗаты

Хайваннар турында әкиятләр. Әкиятләр турында гомуми кузаллау. Татар халык әкиятләрендәге төп герой белән башка халыклар әкиятләрендәге төп герой арасындагы охшаш һәм аермалы яклар. Геройларның характеры. Россия халыклары әкиятләре.

Тылсымлы әкиятләр. Җирдәге һәм тылсымлы дөньяны чагыштыру. Тылсымлы предметлар (эченнән гаскәр чыга торган таяк, төрле ашамлыклар тулы тырыс, хәзинәсе бер дә кимеми торган сумка, кеше күзенә күрсәтми торган бүрек, җилән, зур атлата торган итек, дошманны кырып сала торган кылыч һ. б., герой куллана торган тылсымлы әйберләр: (тарак, көзге, кайрак, балдак.) Тылсымлы булышчылар (җәнлекләр: этәч, бүре, аю, куян, убырлы карчык, һ.б.), тылсымлы төсләр (ак һәм кара). Борынгы дөньяның тылсымлы әкиятләрдә чагылышы (табигать көчләре, кешеләрнең хайваннарга, үсемлекләргә әверелеше).

Тылсымлы әкиятләрнең төзелеше (вакыйгаларның чылбыр рәвешендә баруы, кабатланулар, билгеле бер ритм, әкиятне истә калдыру).

Автор әсәрләре

Шигъри формада язылган тылсымлы әкиятләр (Г. Тукай “Кәҗә белән сарык әкияте”), аның халык әкиятләре белән охшашлыгы, сюжет һәм композиция үзенчәлеге. Капма-каршы ике төрле дөнья бирелеше (җирдәге һәм тылсымлы, тылсымлы булышчылар, тылсымлы әйберләр, тылсымлы төсләр). Автор теленең кабатланмас матурлыгы. Халык авыз иҗаты белән охшашлык (кабатланулар, вакыйгалар бергәлеге һ.б.)

Хикәя жанры Жанр үзенчәлекләре: сурәтләнгән вакыйгаларның тормышчанлыгы; әхлакый проблемаларның актуальлеге; уйдырмалар. Хикәянең төп мәгънәсе. Хикәя исеменең эчтәлеккә туры килүе. Хикәя геройлары, аларның портретлары һәм характерларының сөйләмнәре, башкарган гамәлләре аша чагылышы. Авторның үз героена мөнәсәбәте.

Шигърият

Кеше һәм табигать бергәлеге. Дөньяны шагыйрь күзлегеннән чыгып кузаллау. Әйләнә-тирә дөньяның матурлыгы — шагыйрь өчен илһам чишмәсе булуга инандыру. Шигырьдә чагыштыру, сынландыру, эпитет. Автор әсәрләрендә һәм халык авыз иҗатында охшашлык .Чагыштыру, контраст,, җанландыру кебек гади әдәби алымнарны таба белү. Җанлы сөйләмнең мөһим чараларын үзләштерү күнегүләре: темп,тавыш көче, тон, сөйләм мелодикасы (тавышны күтәрү, түбәнәйтү)

Библиографик культура формалаштыру.

“Эчтәлек ” белән танышу , аңа карап, кирәкле әсәрне китаптан таба белү, кече яшьтәге мәктәп баласының дәреслектән тыш эшчәнлеген оештыру: өй, мәктәп китапханәләреннән файдалану. Фән буенча сүзлек, белешмә әдәбият, вакытлы матбугат белән эшләү. .Балалар китабы белән эшләү. Китапның төп элементларын аеру: китап тышлыгы, китап төпсәсе, битләре. Китапны саклап тоту күнекмәләре булдыру.

Уку, сөйләү, тыңлау күнекмәләре формалаштыру

Сәнгатьле уку күнекмәләре формалаштыру (интонация, тон, темп саклап кычкырып уку). Автор бирергә теләгән картинаны кузаллау. Эчтән укый белергә күнектерү. Чылбыр рәвешендә укыганда үз урыныңны белеп , чират буенча уку. Укылган әсәргә анализ ясау.

В 3 классе внимание уделяется умению читать про себя в процессе первичного ознакомительного чтения, повторного просмотрового чтения, выборочного и повторного изучающего чтения. Происходит дальнейшее совершенствование умений и навыков осознанного и выразительного чтения. Анализ особенностей собственного чтения вслух, формирование потребности совершенствования техники чтения, установки на увеличение его скорости.

В 3-ем классе предусматривается знакомство с некоторыми важными особенностями поэтической формы, школьники находят в стихах парную и перекрестную рифмы, знакомятся с понятием ритма. В 3 классе к основным видам учебной деятельности учащихся добавляется создание собственных текстов, которое выполняется в рабочей тетради.

Программа 3 класса состоит из 8 разделов. Как и во всех классах, к каждому разделу предлагаются хрестоматийные тексты. Разделы взаимосвязаны, четко систематизированы. Часть содержания посвящена современности, где преобладают тексты писателей и поэтов на актуальные темы для детей (Р. Корбан, Р. Файзуллин, М. Галиев, Р. Мингалим, Н. Гыйматдинова, Йолдыз, Н. Ахмадиев и др.).

Программа знакомит с такими древними жанрами, как сказка о животных, басня, пословица. Именно в 3 классе формируются самые первые представления о литературном процессе как движении от фольклора к авторской литературе. Углубляется знакомство с особенностями поэтики разных жанров. Круг чтения расширяется за счет фольклорных текстов разных народов (татарский, русский, английский, венгерский, эстонский, монгольский, уйгурский, казахский, кабардинский, африканские сказки), а также за счет современной литературы, которая близка и понятна и детям, и взрослым. Через сказки формируется общее представление о сказке, развитие сказки во времени: в «просто древних сказках» начинает цениться ум, хитрость героя (а не его физическое превосходство); в «менее древних сказках» – нравоучительный характер, благородство героя, его способность быть благодарным. Также дается представление о «бродящих» сказочных сюжетах.

Много внимания уделяется изучению пословиц, обучению использовать пословицы «к слову», «к случаю», подбор пословиц для иллюстрации сказочных и басенных сюжетов. После пословиц появляются басни. Выделяется двучленная структура басни: сюжетная часть (история) и мораль (нравственный вывод, поучение). Происхождение сюжетной части басни из сказки о животных, сходство с пословицей. В учебнике дается достаточное количество текстов басен, есть переводы басен Эзопа, И. Крылова, Л. Толстого, также оригинальные басни поэтов 19 века (К. Насыйри, Т. Яхин, В. Радлов), поэтов 20 века (Г. Тукай, М. Гафури, Н. Исанбет, Г. Шамуков, А. Исхак), современных поэтов (Ф. Яруллин, Ф. Яхин).

3 нче сыйныф.

Хайваннар турындагы әкиятләр

Халык авыз иҗатының бер төре булган һәм җир йөзендәге барлык милләтләрдә дә яшәп килүче, буыннан буыннарга күчеп йөри торган хайваннар турындагы әкиятләргә карата гомуми күзаллау булдыру. Әкиятләрнең гасырлар дәвамында үсеше. Гади вакыт тасмасы: 1) бик борынгы әкиятләр, 2) борынгы, 3) бик борынгы булмаган әкияти вакыйгалар турында аңлату.

Бик борынгы әкиятләрдә хайваннар арасындагы мөнәсәбәтләр, аларның тышкы күренешләре төп урынны алып тора. Борынгы әкиятләрдә геройның аңы, хәйләгә осталыгына дан җырлана. Ә әкияти вакыйгалар исә үз эченә геройның изге эшләрен, аның сәләтен, киң күңеллеген күрсәтүне максат итеп куя. Йөремсәк әкиятләр турында күзаллау булдыру.

Мәсәл жанры

Мәсәлләрнең ике өлештән: хикәяләү (вакыйга) һәм моральдән (нәтиҗә, тәрбияви аңлату) торуын аңлату. Мәсәлдәге хикәяләү өлешенең әкиятләрдән килеп чыгуына басым ясау. Мәсәлләрнең мораль өлешенең мәкальләр белән охшашлыгы. Мәсәл жанрының килеп чыгышы, үсеше. Бөтен дөньяга танылган мәсәлчеләр: Эзоп, Ж. Лафонтен, И. Крылов, татар мәсәлчеләре К. Насыйри, Г. Тукай, М. Гафури, Г. Шамуков, Ә. Исхак һәм башка язучылар әсәрләрен өйрәнү.

Мәкаль жанры

Мәкальләр — ул борынгылар сүзе, аталар сүзе, картлар сүзе, тәҗрибә һәм хикмәт җимеше, хәтердә сакланырга тиешле хәзинә, халыкның күмәк фикере, тормыш кагыйдәсе, сүзгә дәлил, тормышта киңәш. «Мәкаль» сүзе гарәп теленнән алынган, «урынлы сүз яки тиешле урында әйтелгән сүз» дигән мәгънәне аңлатуын төшендерү. Төрле халык мәкальләре. Мәкальләрне сөйләмдә, мәсәлләрдә урынлы куллану.

Хикәя жанры турында күзаллау формалаштыру. Хикәя геройлары, аларның портреты һәм характер үзенчәлекләренең башкарган гамәлләре аша чагылышы. Авторның үз героена мөнәсәбәте. Геройларга чагыштырма характеристика. Герой яшәгән тирәлек, пейзаж.

Әкият һәм хикәя жанрының үзгәлеге турында күзаллау формалаштыру. Әкият һәм хикәя жанрларының композиция үзенчәлеген (күзәтүләр аша) аңлату. Укучы-тыңлаучыга табигый көчләрнең серен, әкият геройларының серле тормыш агышын күрсәтү, хикәя геройларының характерында тормыштан алынган вакыйгаларны чагылдырып сөйләү.

Шигърият

Кеше һәм табигать бергәлеге. Дөньяны шагыйрь күзлегеннән чыгып күзаллау. Әйләнә-тирә дөнья матурлыгының шагыйрь өчен илһам чишмәсе булуына инандыру. Шигырьдә чагыштыру, сынландыру, эпитет.

Автор әсәрләрендә һәм халык авыз иҗатында охшашлык. Чагыштыру, контраст, җанландыру кебек гади әдәби алымнарны таба белү. Җанлы сөйләмнең мөһим чараларын үзләштерү күнегүләре: темп, тавыш көче, тон, сөйләм мелодикасы *(тавышны күтәрү, түбәнәйтү).*

Вакыт тасмасы. Фольклор әсәрләреннән әкиятләрне вакыт тасмасында күрсәтү *(бик борынгы, борынгы, әкияти вакыйгалар).*

Библиографик культура формалаштыру

Эчтәлек бите белән танышу, аңа карап, кирәкле әсәрне китаптан таба белү, кече яшьтәге мәктәп баласының дәреслектән тыш эшчәнлеген оештыру: өй, мәктәп китапханәләреннән файдалану. Фән буенча сүзлек, белешмә әдәбият, вакытлы матбугат белән эшләү. Балалар китабы белән эшләү. Китапның төп өч элементын аеру: китап тышлыгы, китап төпсәсе, битләре. Китапны саклап тоту күнекмәләре булдыру. Төрле җыентыклар төзергә өйрәнү.

Уку, сөйләү, тыңлау күнекмәләре формалаштыру

Сәнгатьле уку күнекмәләре формалаштыру *(интонация, тон, темп саклап кычкырып уку).* Автор бирергә теләгән картинаны күзаллау. Эчтән укый белергә күнектерү. Чылбыр рәвешендә укыганда, үз урыныңны белеп, чират буенча уку. Укылган әсәргә анализ ясау. Уку техникасын үстерү.

Материал 4 класса впервые знакомит школьников с понятием «миф», а сложная природа мифа, объединяющего обрядовую практику и собственно текст, участвующий в проведении обряда, вводит фольклор в более широкий контекст явлений культуры; т.к. программа 4 класса, сохраняя единые принципы и задачи изучения литературы как искусства и явления художественной культуры, поднимает учеников на новую ступень общего и эстетического развития.

Особенностью работы в 4 классе является формирование общего представления о связи мифа с такими жанрами фольклора, как сказка о животных и волшебная сказка, и с такими малыми жанрами фольклора, как загадка, считалка, дразнилка, закличка. На материале фольклорных текстов (волшебной сказки и былины) школьникам объясняется проникновение в художественные тексты фактов истории. Вместе с тем, школьники убеждаются в том, что при этом жанровые особенности фольклора сохраняются. Выявление конкретно-исторических черт времени необходимо для формирования полноценных представлений о коренных отличиях народной литературы от авторской. Время в народной литературе понимается как Природа, как природный цикл, сезонный круг; время в авторской литературе – это История, историческое видение событий и развитие характеров. Главной ценностью в народной литературе является сохранение или восстановление природного и социального порядка; главной ценностью в авторской литературе является конкретный человек с присущим ему миром переживаний.

В содержании материала 4 класса нашли место произведения-легенды, рассказывающие о древнейших страницах истории человечества, Приволжского региона, Казанского ханства; о любителях древности-археологов (Х. Камалов. «Археолог»). Представлены интересные беседы о происхождении человека из животного царства. При этом использованы труды таких исследователей, как В.А. Ранов, Г.М. Давлетшин, Р. Бекбулатов, Р. Мостафин, К. Нафиков, Г.И. Ахметзянов и др. Фольклорный материал, различные пояснения заимствованы из «Энциклопедии мифологии», составленной Ф.И. Урманче и К.М. Миннуллиным.

Программа 4 класса продолжает углублять представления младших школьников о содержательной выразительности поэтической формы. На разнообразном поэтическом материале школьникам демонстрируется парная, перекрестная, охватная рифмы, ритмичность стиха. Ученики обращают внимание на длину строки, т.е. приобщаются к стихам таких форм, как верлибр, традиционный стих, гаруз, но при этом термины не сообщаются. Также обращают внимание на строфику стиха. Для этого предложены стихи таких авторов, как Р. Файзуллин, Р. Харис, Г. Афзал, Р. Миннуллин, И. Юзеев, Р. Ахметзян, Р. Зайдулла.

Программа 4 класса предусматривает анализ объемных произведений, сложных по композиции и художественному содержанию, передающих целую гамму разнообразных чувств, доступных детям. Выявление авторской точки зрения на изображаемые события завершает формирование представлений об

особенностях авторской литературы. С этой целью включены повесть Г. Кутуя «Приключения Рустема», рассказы Ф. Амирхана «Маленький слуга» и К.Наджми «Первый рабочий день Насимы», также отрывок рассказа «Начало весны» Г.Ибрагимова.

Решение проблемы «автора» и «точки зрения» программа предусматривает как решение: 1.Проблемы выражения авторской точки зрения в прозе и в поэзии; 2.Проблемы выражения чувств лирического героя в лирике; 3.Проблемы несовпадения мировосприятия автора-рассказчика и героя, что и находит свое воплощение в учебниках «Әдәби уку».

Особенность четвертого года обучения литературы состоит в том, что этот год завершает формирование того элементарного инструментария, который будет необходим читателю на уровне основного общего образования для анализа и оценки произведений разных жанров фольклора и разных родов и жанров авторской литературы.

4 нче сыйныф

Халык авыз иҗаты

Мифлар турында гомуми кузаллау булдыру. Борынгы халыкларның тормышы, кеше һәм табигать арасындагы мөнәсәбәт. Тормыш агачы, тотем хайваннар һәм тотем үсемлекләр, кешеләрнең аларга карашы, борынгы традицияләрнең сакланышы.

Тылсымлы әкиятләр.

Дөнья турында борынгы кузаллаулар чагылышы. Тылсымлы әкият герое. Тылсым дөньясы, тылсымлы предметлар, сихри саннар, сүзләр, тылсымлы булышчылар. Тылсымлы әкият законнары: әкият герое өеннән чыгып китә, максатка ирешү юлы (тылсым дөньясы, карурманнар аша үтүче юл, сынаулар, тылсымлы булышчы ярдәме, җиңү шатлыгы). Халыклар әкиятләренең мифлар, легендаларда чагылышы.

Риваять һәм легендалар.

Риваять һәм легендаларда сөйләнгән геройлар, аларның кичерешләре. Тарихи бәйләнеш. Төрле атамалар, аларның килеп чыгышы. Риваять һәм легендаларда бирелгзн вакыйгаларның әкиятләрдә чагылышы.

Автор әкиятләре

Автор әкиятләренең халык әкиятләре белән охшашлыгы. (жанр һәм сюжет). Халык әкиятләрендәге тылсым белән җиңүләр, автор әкиятләрендә акыл белән эш итеп уңышка ирешү, ярату һәм яратыла белүнең көче.

Фольклор жанрының тормышта, хәзерге вакытта яшәеше.

Халык традицияләре һәм бәйрәмнәре. Гимннар (Татарстан гимны). Халык һәм автор әкиятләре.

Хикәя

Хикәя жанры турында кузаллау формалаштыруны дәвам итү**.** Хикәя геройлары, аларның портретлары һәм характер үзенчәлекләре, башкарган гамәлләре аша чагылышы. Авторның үз героена мөнәсәбәте. Геройларга чагыштырма характеристика. Герой характерының катлаулылыгы, вакыт белән бәйләнеше. Герой яшәгән тирәлек, пейзаж. Хикәядәге чынбарлык чагылышы. Әдәби тел берәмлекләре.

Әкият һәм хикәя жанрының үзгәлеге турында кузаллау формалаштыру. Әкият һәм хикәя жанрларының композиция үзенчәлеген (күзәтүләр аша) аңлату. Укучы-тыңлаучыга табигый көчләрнең серен, әкият геройларының серле тормыш агышын күрсәтү, хикәя геройларының характерын тормыштан алынган вакыйгаларны чагылдырып сөйләү.

Шигърият. Кеше һәм табигать бергәлеге. Дөньяны шагыйрь күзлегеннән чыгып кузаллау. Әйләнә-тирә дөньяның матурлыгы — шагыйрь өчен илһам чишмәсе булуга инандыру. Шигырьдә чагыштыру, сынландыру, эпитет. Автор әсәрләрендә һәм халык авыз иҗатында охшашлык. Чагыштыру, контраст, җанландыру кебек гади әдәби алымнарны таба белү. Җанлы сөйләмнең мөһим чараларын үзләштерү күнегүләре: темп, тавыш көче, тон, сөйләм мелодикасы (тавышны күтәрү, түбәнәйтү).

Әсәр авторлары турында

Шагыйрь, язучы, рәссамнарның биографиясе.

а) әсәрдә авторлар кичереше;

ә) автор күзәтүләренең чагылышы;

б) хәзерге заман авторлары белән очрашу, балаларның авторга сораулары, җаваплар.

Библиографик культура формалаштыру.

“Эчтәлек ” белән танышу , аңа карап, кирәкле әсәрне китаптан таба белү, кече яшьтәге мәктәп баласының дәреслектән тыш эшчәнлеген оештыру: өй, мәктәп китапханәләреннән файдалану. Фән буенча сүзлек, белешмә әдәбият, вакытлы матбугат белән эшләү. Балалар китабы белән эшләү. Китапның төп төп элементларын аеру: китап тышлыгы, китап төпсәсе, битләре. Китапны саклап тоту күнекмәләре булдыру. Төрле җыентыклар төзергә өйрәнү. Әсәр авторлары турында мәгълүмат туплау.

Уку, сөйләү, тыңлау күнекмәләре формалаштыру

Сәнгатьле уку күнекмәләре формалаштыру (интонация, тон, темп саклап кычкырып уку) Автор бирергә теләгән картинаны күзаллау. Эчтән укый белергә күнектерү. Чылбыр рәвешендә укыганда үз урыныңны белеп , чират буенча уку. Укылган әсәргә анализ ясау. Уку техникасын үстерү.

Раздел 5. Развитие устной и письменной речи учащихся.

Виды речевой и читательской деятельности. Восприятие речи на слух, понимание текста, ответы на вопросы по содержанию, умение задавать вопросы по содержанию прослушанного, определение последовательности событий.

Аудирование. Умение воспринимать на слух звучащую речь: чтение текста вслух учителем и одноклассниками, высказывания собеседников, адресованные себе вопросы. Понимание смысла звучащей речи: удержание обсуждаемого аспекта, способность отвечать на вопросы по ее содержанию и задавать собственные вопросы.

Чтение вслух. Укрепление чтения как основы для перехода от слогового чтения к чтению целыми словами, а также постепенного увеличения скорости чтения. Формирование мотива читать вслух в процессе чтения по ролям и чтения по цепочке. Освоение особенностей выразительного чтения (чтение отдельных предложений с интонационным выделением знаков препинания на начальном этапе, жанровые требования и ограничения самого читаемого текста: лирическое стихотворение читается не так, как былина, а гимн – не так, как колыбельная песенка или прибаутка, и т.д., и осознанный выбор подходящих к случаю интонации, тона, пауз, логических ударений).

Чтение про себя. Умение самостоятельно читать текст небольшого объема. Умение находить в изучаемом тексте необходимые сведения, а также умение находить в словарях нужные словарные статьи и извлекать из них требуемую информацию в рамках выборочного чтения.

Говорение. Освоение разновидностей монологического высказывания: в форме краткого или развернутого ответа на вопрос; в форме передачи собственных впечатлений, передачи жизненных наблюдений и впечатлений; в форме доказательного суждения с опорой на текст (зачитывание нужного места в тексте). Освоение особенностей диалогического общения: умение слушать высказывания собеседника и выражать к ним свое отношение (согласие /несогласие). Умение спорить, опираясь на содержание текста. Этическая сторона диалогического общения – использование норм речевого этикета и воспитание сострадательного отношения к проигравшей в споре стороне.

Письмо (культура письменной речи.). Различение видов текста (текст-повествование, текст-описание, текст-рассуждение) и их практическое освоение в форме мини-сочинений; краткие сочинения по личным наблюдениям и впечатлениям; сочинения по живописным произведениям; письменное составление аннотаций к отдельным произведениям и сборникам произведений; обучение культуре предметной и бытовой переписки (написание писем и поздравительных открыток, формулы вежливости).

Работа с текстом художественного произведения. Анализ заголовка, анализ текста (через систему вопросов и заданий), определение его эмоционально-смысловых доминант (основная мысль в басне, главные переживания в лирическом стихотворении, противоположные позиции героев и авторский вывод в рассказе, основная интонация в колыбельной песне, былине, гимне и т.д.). Определение особенностей построения текста, выявление средств художественной выразительности. Умение определить характер героя (через его словесный портрет, анализ поступков, речевое поведение, через авторский комментарий), проследить развитие характера героя во времени, сравнительный анализ поведения разных героев. Обнаружение (с помощью учителя) авторской позиции в прозаических текстах и направления авторских переживаний в лирических текстах. В результате работы с текстом: умение выделять в тексте разные сюжетные линии; видеть разные точки зрения или позиции; устанавливать причинно-следственные связи в развитии сюжета и в поведении

героев; понимать авторскую точку зрения; выделять основную мысль текста; обнаруживать выразительные средства.

Работа с учебными и научно-популярными текстами. Обучение структурированию научно-популярного и учебного текстов, выделению в тексте отдельных частей, ключевых слов, составлению плана пересказа.

Формирование библиографической культуры. Умение пользоваться аппаратом учебника (страницей «Содержание» или «Оглавление», системой условных обозначений), навыки работы с дополнительными текстами и иллюстрациями. Представление о книге-сборнике, книге-произведении, о периодической печати, о справочной литературе. Систематическое использование словарей. Представление об алфавитном каталоге библиотеки. Практическое использование фондов школьной библиотеки в учебном процессе. Знакомство с книгой как с особым видом искусства, изучение ее элементов.

Внеклассное чтение. Организация подготовки учащихся к самостоятельному чтению книг, расширению и углублению читательского кругозора, познавательных интересов. Развитие устойчивого и осознанного интереса к чтению художественной литературы, знакомство с детской книгой как явлением культуры, ее структурой, видами, жанрами, темами.

Устное народное творчество. Широко используется как материал для обучения грамоте, родному языку и словесности. Систематизация знаний учащихся о малых фольклорных жанрах татарского народного творчества и понятии «устное народное творчество». Формирование элементов литературоведческих представлений. Представление о фольклорных произведениях. Жанровое разнообразие фольклорных произведений (докучная сказка; сказки о животных, волшебные и бытовые сказки; малые фольклорные формы: загадки, считалки, колыбельные песенки, пословицы и т.д.). Представление о жанрах басни (Басни – авторские произведения, укорененные в сказке о животных и в фольклорном мире ценностей.). Авторская литература: жанры рассказа и литературной сказки, авторская поэзия. Особенности стихотворного текста (ритм, рифма). Различение рифмы и понимание содержательности каждого конкретного вида рифмы. Освоение понятий «тема» и «основная мысль», а также «основное переживание» героя произведения. Практическое различение произведений разного жанрового характера (без освоения понятия «жанр»). Практическое освоение представления о сюжете и о бродячих сюжетах. Представление о герое произведения, об авторе-рассказчике. Практическое различение в текстах и уяснение смысла использования средств художественной выразительности: олицетворения, сравнения, гиперболы, контраста, звукописи, фигуры повтора.

Работа с текстами разных видов и жанров литературы. Определение принадлежности текста к фольклорному миру или кругу авторских произведений. Понимание жанровых особенностей текста (волшебная сказка, докучная сказка, рассказ, колыбельная песенка, гимн и т.д.) Понимание разницы между художественным и научно-популярным текстами. Умение доказательно показать принадлежность текста к кругу художественных или научно-популярных текстов. Понимание отличий прозаического и поэтического текстов. Умение реконструировать (с помощью учителя) позицию автора в любом авторском тексте, а также понимать переживания героя (или лирического героя) в лирическом стихотворении.

Работа с произведениями разных видов искусства (литература, живопись, прикладное искусство, скульптура, музыка). Представление о литературе как об одном из видов искусства (наряду с живописью, музыкой и т.д.). Сравнение особенностей мировосприятия писателя, живописца и композитора. Сравнение произведений, принадлежащих к разным видам искусства.

Элементы творческой деятельности. Чтение художественного произведения (или его фрагментов) по ролям и по цепочке. Умение читать выразительно поэтический и прозаический текст. Умение осознанно выбирать интонацию, темп чтения и делать необходимые паузы в соответствии с особенностями текста. Умение рассматривать иллюстрации в учебнике, сравнивать их с художественными текстами. Практическое освоение малых фольклорных жанров (загадки, считалки, колыбельные песни), сочинение собственных текстов и инсценировка их с помощью выразительных средств (мимики, жестов, интонации). Способность устно и письменно (в виде высказываний и небольших сочинений) делиться своими личными впечатлениями.

Круг детского чтения. Произведения устного народного творчества. Малые жанры фольклора (прибаутки, считалки, скороговорки, загадки, заклички); народные сказки (докучные, сказки о животных, бытовые, волшебные); пословицы и поговорки. Авторские произведения, басни. Литературные авторские произведения. Произведения классиков отечественной литературы XIX–XX вв. (стихотворения, рассказы, волшебные сказки в стихах, повесть). Произведения классиков детской литературы (стихотворения, рассказы, сказки, сказочные повести). Произведения современной отечественной (с учетом многонациональности России) и зарубежной литературы (стихотворения, рассказы, сказки, сказочная повесть). Разные виды книг: историческая, приключенческая, фантастическая, научно-популярная, справочно-энциклопедическая литература; детские периодические издания (детские журналы).

Тематик планлаштыру 1 сыйныф

№	Дәреснең темасы	Сәгать саны	Укучының төп эшчәнлеге
Сәяхәткә чыгу/ Выходим на путешествие - 2 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
1	Сөйләм. Җөмлә. Сүз. ”Өч кыз”, “Куян кызы” әкиятләре / Рассказ. Предложение. Слово. “Три дочери” татарская народная сказка, “Зайка” А.Алиш	1	сөйләм, җөмлә, сүз, аваз төшенчәләрен, сүз(мәгънә белдерүче һәм ярдәмлек) белән җөмлә арасындагы аерманы**,** 2 - 4 сүзле җөмләләр төзүне белү
2	Предметларны, хәрәкәтне, билгене белдерүче сүзләр. / Слова обозначающие предмет, действие, признак предмета	1	сөйләм, җөмлә, сүз, аваз төшенчәләрен, сүз(мәгънә белдерүче һәм ярдәмлек) белән җөмлә арасындагы аерманы**,** 2 - 4 сүзле җөмләләр төзүне белү
Сузык авазлар / Гласные звуки - 3сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Сөйләм. Балалар китабы белән эш.)			
3	[а], [ә] авазлары. А,а; Ә,ә хәрефләре/Звуки [а], [ә] . Буквы А,а; Ә,ә .	1	[а] һәм [ә] авазын ишетә әйтә һәм сүздә урынын билгеләүне,лексик берәмлеге буенча уйланган сүзне табуны, китапларны эчтәлегенә карап аеруны, китап, әсәр исемнәрен дөрес әйтүне;
4	[ы],[э], [и] авазлары. Ыы,Ээ,Ии хәрефләре / Звуки [ы],[э], [и] . Буквы Ыы,Ээ,Ии	1	[и] , [э], [ы] авазын ишетә, әйтә, сүздә урынын билгели белүләренә һәм өйрәнелгән хәрефләрне op тануларына ирешү.
5	[у],[[ү],[о] [ө] авазлары Уу,Үү,Өө,Оо хәрефләре / Звуки [у],[[ү],[о] [ө] Буквы Уу,Үү,Өө,Оо	1	[у] һәм [ү] **:** [о] һәм [ө] авазын ишетә, әйтә, сүздә урынын билгеләүне, өйрәнелгән хәрефләрне тануны
Парсыз сонор тартык авазлар / Беспарные сонорные согласные звуки - 3 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Сөйләм. Балалар китабы белән эш.)			
6	Тартык [н],[л] тартык авазлары, Н,н, Л,л хәрефләре / Согласные звуки [н],[л] Буквы Н,н, Л,л	1	[н]],[л] авазларын ишетә, әйтә , иҗек һәм сүзләрне укуны

7	Тартык [м], [р] авазы. Мм Р,р хәрефләре/ Согласные звуки [м], [р] Буквы Мм Р,р	1	Бер дәрәҗәле сүз модельләрендә [м], [р] авазын аерып әйтүне, ике дәрәҗәле сүз моделендә аваз формасын хәреф формасына үзгәртүне, хәреф өстәү юлы белән яңа сүз ясый белүне, сүзләрне иҗекләргә бүлүне, укылган җөмләләргә яки текстларга карата сорауларга телдән җавап бирергә
8	Тартык [й] , [ң] авазлары.Йй, ң хәрефләре / Согласные звуки [й] , [ң] Буквы Йй, ң	1	сүзләрне, сүзтезмәләрне, җөмләләрне аера, ң хәрефенең сүз башында булмавын, сүз башында й хәрефеннән соң о яки ө хәрефе генә язуны
Сүз башында һәм сүз уртасында |й] авазы / Звук [й] в начале и в середине слова - 2 сәг. (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Сөйләм. Балалар китабы белән эш.)			
9	[йа],[йә] кушылмалары. Яя хәрефләре / Слияния [йа],[йә] Буквы Яя .	1	я,ю,е хәрефләренең ике авазга билге булып йөрүен, күрше иҗектәге сузыкларга карап калын да, нечкә дә укылганын, е-ё, ю, я хәрефләренең кулланылышын
10	[йы] [йэ] .[йу][йү аваз кушылмалары ,Юю,Ее хәрефләре / Слияния [йы] [йэ] .[йу][йү . Буквы Юю,Ее	1	я,ю,е хәрефле сүзләрне укуны , хәреф өстәү, алыштыру юлы белән яңа сүз ясауны
Яңгырау һәм саңгырау парлары булган тартыклар/ Согласные которые имеют звонкие и глухие пары- 7 сәг. (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Сөйләм. Балалар китабы белән эш.)			
11	Тартык [д,], [т,] авазлары. Дд,Тт хәрефләре / Согласные звуки [д,], [т,] Буквы Дд,Тт	1	[д] , [т] авазларын ишетә, әйтә, чагыштыра, бирелгән сүз һәм текстларны йөгерек укуны һәм эчтәлеген сөйләүне , яңгырау, саңгырау парларның үзара мөнәсәбәтен ачыклауны
12	Тартык [з], [с] авазлары. Зз, Сс хәрефләре / Согласные звуки [з], [с] Буквы Зз, Сс	1	[с] һәм [з] авазын ишетә, әйтә, чагыштыра, бирелгән сүз һәм текстларны йөгерек укуны
13	Тартык [г], [к], [гъ], [къ] авазлары. Гг,Кк хәрефләре/ Согласные звуки [г], [к], [гъ], [къ] . Буквы Гг,Кк	1	бердәрәҗәле сүз модельләрендә [г] ,[гъ] [к],[къ] авазларын аерып әйтүләрен икедәрәҗәле сүз моделендә аваз формасын хәреф формасына үзгәртүне басма текстны орфоэпик нормаларга туры китереп укуны
14	Тартык [в [w],[ф] авазлары. Вв , Фф	1	[W],[в],[ф] авазларын ишетә, әйтә, басма текстны орфоэпик нормаларга туры китереп укуны

	хәрефләре / Согласные звуки [в [w],[ф] . Буквы Вв , Фф		
15	Парлы [б] ,[п] тартыклары Бб, П,п хәрефләре / Согласные звуки [б] ,[п] Буквы Бб, П,п	1	[б] , [п] авазларын ишетә, әйтә, чагыштыра, бирелгән сүз һәм текстларны йөгерек укуны һәм эчтәлеген сөйләүне, рәсем буенча хикәя төзүне
16	Тартык [ж], [ш] авазлары,Жж, Ш,ш хәрефләре / Согласные звуки [ж], [ш] Буквы Жж, Ш,ш	1	[ш] һәм [ж] авазларын ишетә, әйтә , чагыштыра, сүз һәм җөмләләрне йөгерек укуны Шигырь һәм проза. Шигъри һәм чәчмә әсәрләр турында гомуми кузаллау булдыру. Әдәби әсәрнең исеме, авторы (язучы, шагыйрь), халык авыз иҗатында билгесезлек (авторы юк).
17	[җ],[ч] авазлары, Җҗ Чч хәрефләре/ Согласные звуки [җ],[ч] , Буквы Җҗ Чч	1	[җ] , [ч] авазларын ишетә, әйтә, чагыштыра, бирелгән сүз һәм текстларны йөгерек укуны һәм эчтәлеген сөйләүне,төрле юллар белән сүз ясый, төзүне
Парсыз тартык авазлар / Беспарные согласные звуки - 4 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Сөйләм. Балалар китабы белән эш.)			
18	Тартык [х] авазы. Х,х хәрефләре / Согласный звук [х] Буквы Х,х	1	[х] һәм [h] авазын ишетә, әйтә,чагыштыра, бирелгән сүз һәм текстларны йөгерек укуны
19	Тартык [h] авазы. Һ,һ хәрефләре / Согласный звук [h] . Буквы Һ,һ	1	[х] һәм [h] авазын ишетә, әйтә,чагыштыра, бирелгән сүз һәм текстларны йөгерек укуны
20	Тартык [щ] авазы, Щщ хәрефләре/ Согласный звук [щ] , Буквы Щщ	1	[щ], авазларын ишетә, әйтә, щ һәм хәрефләре кергән алынма сүзләрне, текстны дөрес укуны, эчтәлеген сөйләүне
21	Тартык [ц] авазы, Ц,ц хәрефләре/ Согласный звук [ц], Буквы Ц,ц	1	[ц], авазларын ишетә, әйтә, щ һәм хәрефләре кергән алынма сүзләрне, текстны дөрес укуны, эчтәлеген сөйләүне
Аеру билгеләре булып торган ь һәм ъ тан соң [йо] авазы / Звук [йо] после разделительных ь и ъ - 1сәг. (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Сөйләм. Балалар китабы белән эш.)			
22	[йо] авазы. Ё, ё, ь, ъ, хәрефләре / Звук [йо] Буквы Ё, ё, ь, ъ	1	сүзләрне тиешле интонация һәм пауза белән укый, ё хәрефен куллану кагыйдәләрен, нечкәлек(ь), калынлык (ъ) билгеләренең кулланылышын Дәреслектә җиңел генә ориентлашырга өйрәтү: эчтәлек битеннән кирәкле әсәрне тиз генә эзләп табу.

Туган телдәге уку / Родная литература

№	Дәреснең темасы	Сәгать саны	Укучының төп эшчәнлеге
Белем иленә сәяхәт / Путешествие в мир знаний (3 сәг) (Тыңлау. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
1	“Саескан” әкияте. (Аптыраткыч-йөдәткеч әкиятләр) Санамышлар.Борынгы санамышлар. / Сказка “Сорока”. Считалки. Древние считалки.	1	Ишеткән сөйләүне кабул итү (әңгәмәдәшеңнең фикерләрен, төрле текстларны укыганда тыңлый белү). Сөйләм барышында әйтелгән фикерне аңлау, ишеткән әсәрнең эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү, вакыйгаларның эзлеклелеген билгеләү, сөйләмдә куелган максатны аңлый алу, дөрес, фәнни яктан танып-белү, әдәби әсәрләрне тыңлаганнан соң сораулар куя белү
2	Эндәшләр. Тизәйткечләр. Табышмаклар. /Заклички. Скороговорки. Загадки	1	Әсәрнең исемен аның эчтәлегенә бәйле рәвештә аңлату. Уку, фәнни-популяр текстларның үзенчәлекләрен ачыклый белү, санамыш, әкият, тизәйткеч, үртәвеч, такмаза, бәет кебек әсәрләрнең гомуми үзенчәлекләен аңлау Халык авыз иҗаты турында гомуми кузаллау булдыру. Авторның булмавы, телдән сөйләм, практик-уен характерындагы кече жанр әсәрләре. Бишек җырлары, санамыш, табышмак, тизәйткеч, эндәшләр. Әйләнмәле һәм чылбыр әкиятләр. Халык авыз иҗатының табышмак, әйләнмәле әкият кебек формаларын практик яктан үзләштерү.
3	М. Галиев ”Кайтаваз”. Ш.Галиев.”Чагу” “Таяк”. /”Эхо”. “Ужалить” (Охшаш яңгырашлы сүзләр	1	Әңгәмәдәшеңне бүлдермичә тыңлый һәм тикшерелә торган мәсьәлә буенча әдәпле итеп үз фикереңне әйтә белү (уку, фәнни, әдәби текст буенча). Текстка һәм шәхси тәҗрибәгә нигезләнеп, текст турында үз фикереңне әйтү. Дәрестән тыш аралашу вакытында сөйләм әдәбе нормаларыннан тайпылмау. Фольклор әсәрләре нигезендә милли этикет үзенчәлекләре белән таныштыру. Сүзлек белән эш (туры, күчерелмә, күпмәгънәле сүзләрне аерып алу), укучыларның сүзлек байлыгын максатчан тулыландыра бару
Урман мәктәбе/ Лесная школа (4 сәг) (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
4	Л.Лерон “Буталмышлар илендә” Л.Лерон “Сабантуй галәмәтләре” / “В стране путаниц”. “Сабантуй” (Шаян шигырьләр Рифма һәм шигырь мәгънәсе)	1	Көндәлек тормыштан, әдәби әсәрләрдән, сынлы сәнгать әсәрләреннән алынган тәэсирләрне тасвирлый белү, фикерләү, хикәяләү аша бирү. Чыгышыңны дөрес планлаштыра алу. Монологик сөйләмнең үзенчәлекләрен искә алып, синоним, антоним, чагыштыруларны урынлы куллану.Укылган әсәрнең дәвамы буларак, телдән сочинение, рәсем яки бирелгән тема буенча кечкенә хикәя төзү
5	Х.Халиков “Бии белмәгән аю”. “Аю белән өч кыз” әкияте. Р.Файзуллин “Хыял” / “Медведь не умеющий танцевать”.“Мечта”	1	Әкиятләр (хайваннар турында, тормыш-көнкүреш, тылсымлы) белән танышу. Әкиятләрнең әдәби үзенчәлеге, тел байлыгы, төзелеше. Автор әкиятләре Юмористик һәм җитди характердагы әсәрләр. Әсәрләрне китаптан кычкырып, яттан укыганда эмоциональ характерны чагылдыра

	(Чылбыр әкиятләр)		белү.
6	Х.Халиков “Әллә ул да белә микән?”. Дару үләннәре турында шигырьләр. Р.Валиева “Урман әкияте”. / “Разьве он тоже знает?”. “Лесная сказка”. (Урман мәктәбендә)/	1	сәнгатьле уку, текстның эчтәлеген сөйләү һәм язу, сочинение язу, әзер темага язма рәвештә текст әзерләү, картиналар белән эшләү, әсәргә нигезләп инсценировка эшләү, рольләргә бүлеп уку, уен кебек эш төрләрен куллану
7	Р.Миннуллин “Үзебез генә калгач” Р.Миннуллин “Малайлар бәйрәме иде” / “Когда остались одни”. “Праздник мальчишек” (Малайлар, кызлар турында)	1	сәнгатьле уку, текстның эчтәлеген сөйләү һәм язу, сочинение язу, әзер темага язма рәвештә текст әзерләү, картиналар белән эшләү, әсәргә нигезләп инсценировка эшләү, рольләргә бүлеп уку, уен кебек эш төрләрен куллану
	Әкиятләр илендә/ В мире сказок (4сәг) (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)		
8	М.Агъләмов“Килсен безгә әкият” Р.Харис. “Сине көтә тыныч таң” / “Пусть придёт к нам сказка”. “Тебя ждёт спокойное утро” (Үртәвечләр, бишек җырлары)	1	Фольклор һәм автор әсәрләрен аеру. Әсәрләрнең жанр төрлелеге. Фольклор формасы буларак бишек җыры, үртәвечләр, мәкальләр, әйтемнәр, табышмаклар; аларны тану, аеру, төп фикерен билгеләү.
9	Х.Туфан “Юкмыш бабай малае” / “Мальчик дедушки Юкмыш” М.Агъләм шигырь / стих (Рәссам нәрсә күрә?)	1	Әдәби әсәр, әдәби образ, сүз сәнгате, автор (сөйләүче), сюжет, тема; әсәр герое: портреты, сөйләме, эш-гамәлләре, фикерләре; авторның әсәр героена мөнәсәбәте төшенчәләрен аңлау. Әсәрнең төзелеш үзенчәлекләре, сурәтләү (пейзаж, портрет, интерьер), фикер йөртү, геройның монологы һәм диалогы, композиция үзенчәлекләре турында күзаллау булдыру
10	Р. Валиева. “Кыңгырау чәчәк” Такмазалар. Үртәвечләр. Бишек җырлары / “Колокольчик”. Частушки. Заклички. Колыбельные песни. Б.Рахмат Минем дуслар / Мои друзья. (Шүрәлеләр кайда яши? Шигырьләр уку)	1	Хикәя, шигырь, мәсәл жанрлары турында гомуми күзаллаулар, төзелеш үзенчәлекләре, сәнгати чаралары Укучыларны тиз һәм йөгерек укырга гадәтләндерү. Укыганда орфоэпия нормаларын төгәл саклау, дөрес тавыш төсмерләре (тавыш көче, темпы) белән укырга өйрәтү.
11	Предмет буенча йомгаклау тесты “ Г.Тукай иҗаты” / Обобщающий тест по предмету «Творчество Г.Тукая»	1	Контроль эшне үтәү Г.Тукай иҗаты белән танышу Дөньяны шагыйрьләр күзлегеннән чыгып танып белү: шагыйрьләрнең матурлыкны тоя белергә өйрәтүләренә инандыру. Рифма белән танышу: аны таба һәм куллана белергә күнектерү

Тематик планлаштыру 2 сыйныф

№	Дәреснең темасы	Сәгать саны	Укучыларның төп эшчәнлеге
Белдекле Керпедә кунакта/ Мы в гостях у Умного Ежа – 5 с (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
1	Г.Тукай Су анасы / “Водяная” (Белдекле Керпедә кунакта)	1	Ишеткән сөйләүне кабул итү (әңгәмәдәшеңнең фикерләрен, төрле текстларны укыганда тыңлый белү)
2	Г.Тукай “Кәҗә белән Сарык” / “Коза и Овца” (Г.Тукайның“Кәҗә белән Сарык ”әкиятенең жанр үзенчәлеге)	1	Уку тизлеген даими рәвештә арттыра бару Җөмләләрне укыганда тыныш билгеләрен интонация белән аера белү. Тексттан тиешле мәгълүматны таба белү. Фактлар, тасвирлау, өстәмә фикерләр белән тулыландырып уку
3	Г.Тукай “Эш беткәч уйнарга ярый”, “Сабыйга” / “После игры можно и поиграть”. “Младенцу” (Г. Тукай әсәрләрендә халык авыз иҗатының чагылышы)	1	Төрле стильдәге – әдәби, дәреслек, фәнни-популяр текстлар турында гомуми күзаллау булдыру, аларны чагыштыра белү. Бу төр текстларның максатларын билгеләү. Фольклор текстының үзенчәлекләрен табу
4	“Батыр әтәч” / “Храбрый петушок” татарская народная сказка(Хайваннар турында халык әкиятләре)	1	Халык авыз иҗаты әсәрләренең гомумкешелек әхлак кагыйдәләрен һәм кешеләрнең үзара мөнәсәбәтләрен күрсәтүен ачыклау.
5	“Әтәч патша” / “Царь петушок” татарская народная сказка (Йорт хайваннары турында халык әкиятләре)	1	Әсәрнең исемен аның эчтәлегенә бәйле рәвештә аңлату. Уку, фәнни-популяр текстларның үзенчәлекләрен ачыклый белү. Риваять, легенда, мәсәл, миф, санамыш, әкият, тизәйткеч, үртәвеч, такмаза, бәет кебек әсәрләрнең гомуми үзенчәлекләен аңлау. Текстларга гади анализ алымнары белән таныштыру; сәбәп һәм нәтиҗә бердәмлеген ачыклау. Текстның төп фикерен, микротемаларны, төп һәм терәк сүзләрне табу.
Белмәмештә кунакта/ Мы в гостях у Незнайки – 5 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
6	“Бүдәнә белән Төлке” / “Куропатка и Лиса” татарская народная сказка (Кыргый җәнлекләр турында әкиятләр)	1	Риваять, легенда, мәсәл, миф, санамыш, әкият, тизәйткеч, үртәвеч, такмаза, бәет кебек әсәрләрнең гомуми үзенчәлекләен аңлау. Текстларга гади анализ алымнары белән таныштыру; сәбәп һәм нәтиҗә бердәмлеген ачыклау. Текстның төп фикерен, микротемаларны, төп һәм терәк сүзләрне табу.
7	М.Гафури “Тавык белән үрдәк”/ “Курица и	1	Фольклор һәм автор әсәрләрен аеру. Әсәрләрнең жанр төрлелеге. Фольклор

	Утка” (Аз булса да үз акылың булсын)		формасы буларак бишек җыры, үртәвечләр, мәкальләр, әйтемнәр, табышмаклар; аларны тану, аеру, төп фикерен билгеләү. Әкиятләр (хайваннар турында, тормыш-көнкүреш, тылсымлы) белән танышу. Әкиятләрнең әдәби үзенчәлеге, тел байлыгы, төзелеше. Автор әкиятләре
8	“Гөлчәчәк әкияте” / “Сказка Гульчачак” татарская народная сказка (Тылсымлы әкиятләр)	1	Риваять, легенда, мәсәл, миф, санамыш, әкият, тизәйткеч, үртәвеч, такмаза, бәет кебек әсәрләрнең гомуми үзенчәлекләен аңлау. Текстларга гади анализ алымнары белән таныштыру; сәбәп һәм нәтиҗә бердәмлеген ачыклау. Текстның төп фикерен, микротемаларны, төп һәм терәк сүзләрне табу.
9	Ш.Галиев “Җизни әкияте” / “Сказка зята”(Автор әкиятләре белән борынгы әкиятләр арасындагы идея уртаклыгы)	1	Фольклор һәм автор әсәрләрен аеру. Әсәрләрнең жанр төрлелеге. Фольклор формасы буларак бишек җыры, үртәвечләр, мәкальләр, әйтемнәр, табышмаклар; аларны тану, аеру, төп фикерен билгеләү. Әкиятләр (хайваннар турында, тормыш-көнкүреш, тылсымлы) белән танышу. Әкиятләрнең әдәби үзенчәлеге, тел байлыгы, төзелеше. Автор әкиятләре
10	Ш.Галиев “Ник соң итек җитмәде?”/ “А почему не хватило валенок?” (Ш.Галиев әсәрләрендә мәзәк мәсьәләләр)	1	Текстның темасын, төп фикерен, төзелешен ачыклау; текстны мәгънәле кисәкләргә бүлү, аларны исемләү. Төрле мәгълүмат белән эшли алу. Текст буенча сорауларга җавап бирү, тема буенча чыгыш ясау, иптәшеңнең чыгышын тыңлау, әңгәмә вакытында, текстны кулланып, җавапларны тулыландыруда катнашу. Төрле белешмә һәм иллюстратив-сәнгать материалларыннан файдалану
Укымышлы Ябалак турында/ Мы в гостях у Образованной Совы – 5 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
11	З.Мансур “Кырмыска һәм малай”/ “Муравей и мальчик” (Бөҗәкләр турында шигъри әсәрләр)	1	Бирелгән өзек эчтәлеген сайлап сөйләү: геройга характеристика бирү (кирәкле сүзләрне текстган сайлау), вакыйга буенча урынны сурәтләү (урынны сурәтләгән сүзләр, сүзтезмәләрне текстган алып) Төрле әсәрдәге охшаш ситуацияләрне, геройларны табу, чагыштыру
12	Г.Валиева “Су әкияте” / “Сказка воды” (Автор әкиятләре. “Музей йорты”на сәяхәт)	1	Фольклор һәм автор әсәрләрен аеру. Әсәрләрнең жанр төрлелеге. Фольклор формасы буларак бишек җыры, үртәвечләр, мәкальләр, әйтемнәр, табышмаклар; аларны тану, аеру, төп фикерен билгеләү. Әкиятләр (хайваннар турында, тормыш-көнкүреш, тылсымлы) белән танышу. Әкиятләрнең әдәби үзенчәлеге, тел байлыгы, төзелеше. Автор әкиятләре
13	Р.Валиева “Замана баласы”/ “Современное дитя” (Замана баласы)	1	Текстның эчтәлеген тулысынча сөйләү: бирелгән өзектәге төп фикерне ачыклау, кирәкле сүзләрне билгеләү, исем кушу, эпизодның эчтәлеген тулысынча сөйләү, һәрбер өлешнең һәм текстның төп фикерен билгеләү, һәр өлешкә һәм тулаем текстка исем кушу, текстгагы җөмләләрне атау, сорау җөмлә яки үзләре телгән форма кулланып, план төзү
14	Ж.Дарзаман “Солдат булдым”/ “Я стал солдатом” (Илен сөйгән ир булган)	1	Әсәр геройларының эш-гамәлләренә әхлак кагыйдәләре нормаларыннан чыгып бәя бирү. Туган ил, Ватан төшенчәсен аңлау, Россия халыклары мисалында әдәбиятта төрле милләт

			халыкларының туган илгә мәхәббәте турында күзаллау булдыру. Төрле халыкларның фольклорында тема, идея, геройларның охшашлыгы
15	Г.Тукай “Буран” / “Вьюга”(Укымышлы Ябалак янында. Музей йортына сәяхәт)	1	Сәнгатьлелек тудыру чараларын кулланып, бирелгән текстгагы геройга характеристика бирү. Әсәрдән геройны һәм вакыйгаларны характерлаган сүзләрне табу. Укытучы ярдәмендә катнашучыларның эш-гамәлләренең мотивларын билгеләү, аларны анализлау, чагыштыру
Мәрхәмәтле Аюда кунакта/ Мы в гостях у Доброго Медведя – 5 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
16	Р.Валиева “Умырзаялар” / “Подснежники” (Кыска шигырьләр“Музей йорты”на сәяхәт)	1	Укытучы ярдәмендә әдәби текстган сәнгатьлелек чараларын: синоним, антоним, эпитет, чагыштыру, метафора, гиперболаларны табу һәм аларның әһәмиятен билгеләү.Әдәби әсәр, әдәби образ, сүз сәнгате, автор (сөйләүче), сюжет, тема; әсәр герое: портреты, сөйләме, эш-гамәлләре, фикерләре; авторның әсәр героена мөнәсәбәте төшенчәләрен аңлату. Әсәрнең төзелеш үзенчәлекләре, сурәтләү (пейзаж, портрет, интерьер), фикер йөртү, геройның монологы һәм диалогы, композиция үзенчәлекләре турында күзаллау булдыру
17	И.Туктар “Урман букеты”/ “Лесной букет” (Күзәтә белгән кеше – бәхетле кеше. “Серле ачкыч”мәктәп клубына хат язу)	1	Әдәби әсәр, әдәби образ, сүз сәнгате, автор (сөйләүче), сюжет, тема; әсәр герое: портреты, сөйләме, эш-гамәлләре, фикерләре; авторның әсәр героена мөнәсәбәте төшенчәләрен аңлату. Әсәрнең төзелеш үзенчәлекләре, сурәтләү (пейзаж, портрет, интерьер), фикер йөртү, геройның монологы һәм диалогы, композиция үзенчәлекләре турында күзаллау булдыру
18	Р.Харис “Төсле рәсем” / “Цветной рисунок” (Күзәтү ноктасы)	1	Хикәя, шигырь, мәсәл жанрлары турында гомуми күзаллаулар, төзелеш үзенчәлекләре, сәнгати чаралары
19	Ф.Садриев “Тәҗрибә”/ “Эксперимент” Ш.Галиев “Яңа фотоаппарат”/ “Новый фотоаппарат” (Дөньяны танып-белүнең яңа ысуллары)	1	Геройларның эш-гамәлләрен капма-каршылыгы яки охшашлыгы буенча чагыштыру. Текстны анализлау барышында автор билгеләмәләре, геройның исеме аша авторның аңа мөнәсәбәтен ачыклау. Әсәр героеның портретын, характерын аның эш-гамәлләре һәм сөйләме аша бирү. Әдәби әсәр эчтәлеген сөйләүнең төрләрен (тулы, сайлап, кыскача – төп фикерне әйтү) үзләштерү
20	Р.Мингалим “Кызык рәсем” / “Интересный рисунок” (Хыял тудырган дөнья“Музей йорты”на сәяхәт)	1	Чәчмә һәм тезмә сөйләмне тану, аеру; тезмә сөйләмнең үзенчәлекләрен (ритм, рифма) билгеләү
Фантазияләр илендә кунакта/ Мы в гостях в Мире фантазии – 4 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
21	Г.Юнусова “Күзләр” / “Глаза” (Күңел күзе)	1	Әдәби әсәр, әдәби образ, сүз сәнгате, автор (сөйләүче), сюжет, тема; әсәр герое: портреты, сөйләме, эш-гамәлләре, фикерләре; авторның әсәр героена мөнәсәбәте төшенчәләрен

			аңлату. Әсәрнең төзелеш үзенчәлекләре, сурәтләү (пейзаж, портрет, интерьер), фикер йөртү, геройның монологы һәм диалогы, композиция үзенчәлекләре турында күзаллау булдыру
22	М.Шабаев “Идел суы”/ “Волга” (Дөньяга төрлечә караш)	1	Укытучы ярдәмендә әдәби текстан сәнгатьлелек чараларын: синоним, антоним, эпитет, чагыштыру, метафора, гиперболаларны табу һәм аларның әһәмиятен билгеләү
23	Ф.Садриев “Боз өстендә” / “На льду” (Дөнья белән танышуны дәвам итәбез (су өслеге) (боз аша) (тамчы))	1	Язма сөйләм нормалары: эчтәлекнең әсәр исеменә туры килүе (тема чагылышы, геройларның характеры, вакыйга барган урын). Язма сөйләмдә телнең сәнгати сурәтләү чараларын: синоним, антоним, чагыштыруларны куллана белү. Бирелгән тема буенча хикәя, бәяләмә төзү
24	Р.Файзуллин “Биноколь”/ “Биноколь” (Бинокльдән күзәтү)	1	Язма сөйләм нормалары: эчтәлекнең әсәр исеменә туры килүе (тема чагылышы, геройларның характеры, вакыйга барган урын). Язма сөйләмдә телнең сәнгати сурәтләү чараларын: синоним, антоним, чагыштыруларны куллана белү. Бирелгән тема буенча хикәя, бәяләмә төзү
Балалар өчен газета һәм журналлар/ Мы в гостях в Мире детских журналов и газет – 2 с (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
25	Яңалыклар ничек тарала? / Как распростроняются новости?	1	Төрле китаплар (тарихи, маҗаралы, фантастик, фәнни-популяр басмалар, белешмәлекләр, энциклопедияләр) һәм балалар вакытлы матбугаты белән танышу. Юмористик әсәрләр.Балаларга тәкъдим ителә торган төп темалар: төрле халыкларның авыз иҗаты, Туган ил, табигать, балалар, җәнлекләр, яхшылык һәм яманлык
26	Балалар журналлары һәм газеталары/ Детские журналы и газеты	1	Төрле китаплар (тарихи, маҗаралы, фантастик, фәнни-популяр басмалар, белешмәлекләр, энциклопедияләр) һәм балалар вакытлы матбугаты белән танышу. Юмористик әсәрләр
Шагыйрь өчен табигать- серле һәм җанлы дөнья/ Мы в гостях у Таинственной природы – 3 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
27	Р.Хафизова “Күңел күзе” / “Внутренний мир” (Син — миңа, мин сиңа карыйм)	1	Сөйләмдә текстның төп фикерен чагылдыру. Фәнни-популяр һәм әдәби әсәрләрнең үзенчәлеген искә алып, укылган яки ишеткән текстның эчтәлеген төгәл сөйләп бирү. Көндәлек тормыштан, әдәби әсәрләрдән, сынлы сәнгать әсәрләреннән алынган тәэсирләрне тасвирлый белү, фикерләү, хикәяләү аша бирү. Чыгышыңны дөрес планлаштыра алу. Монологик сөйләмнең үзенчәлекләрен искә алып, синоним, антоним, чагыштыруларны урынлы куллану.Укылган әсәрнең дәвамы буларак, телдән сочинение, рәсем яки бирелгән тема буенча кечкенә хикәя төзү
28	Ф.Зиятдинов “Карга белән Шөпшә” /	1	Сөйләмдә текстның төп фикерен чагылдыру. Фәнни-популяр һәм әдәби әсәрләрнең

	“Ворона и Оса” (Үсемлекләр дә хыяллана. “Музей йорты”на сәяхәт)		үзенчәлеген искә алып, укылган яки ишеткән текстның эчтәлеген төгәл сөйләп бирү. Көндәлек тормыштан, әдәби әсәрләрдән, сынлы сәнгать әсәрләреннән алынган тәэсирләрне тасвирлый белү, фикерләү, хикәяләү аша бирү. Чыгышыңны дөрес планлаштыра алу. Монологик сөйләмнең үзенчәлекләрен искә алып, синоним, антоним, чагыштыруларны урынлы куллану.Укылган әсәрнең дәвамы буларак, телдән сочинение, рәсем яки бирелгән тема буенча кечкенә хикәя төзү.
29	Р.Миннуллин “Кем соң минем Әби?” / “А кто моя бабушка?”(Бер предметка төрлечә караш)	1	Сөйләм төре буларак монолог. Автор текстына таянып, тәкъдим ителгән яки укытучы әйткән тема буенча зур булмаган текст (монолог) төзү
Кызык һәм көлкеле хәлләр / Мы в гостях у Юмора - 5 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
30	Р.Валиева “Шатлык кызы”/ “Девочка радости” (Кем нәрсәгә шатлана)	1	Сөйләм төре буларак диалог. Диалогик сөйләмнең үзенчәлекләре: сорауны аңлау, аларга җавап бирү; текст буенча сораулар куя белү. Әңгәмәдәшеңне бүлдермичә тыңлый һәм тикшерелә торган мәсьәлә буенча әдәпле итеп үз фикереңне әйтә белү (уку, фәнни, әдәби текст буенча)
31	Г.Хасанов “Имән каргасы”/ “Дубовая ворона”Р.Мингалим “Якты тәрәзә каршысында” / “Перед светлым окном” (Шагыйрь өчен табигать —серле һәм җанлы дөнья “Музей йорты”-на сәяхәт)	1	Текстка һәм шәхси тәҗрибәгә нигезләнеп, текст турында үз фикереңне әйтү. Дәрестән тыш аралашу вакытында сөйләм әдәбе нормаларыннан тайпылмау. Фольклор әсәрләре нигезендә милли этикет үзенчәлекләре белән таныштыру. Сүзлек белән эш (туры, күчерелмә, күпмәгънәле сүзләрне аерып алу), укучыларның сүзлек байлыгын максатчан тулыландыра бару
32	А.Еники “Кышкы урман”/ “Зимний лес” И.Туктар “Кышкы урман” / “Зимний лес” (Кышкы урман матурлыгы)	1	Әсәрнең исемен аның эчтәлегенә бәйле рәвештә аңлату. Уку, фәнни-популяр текстларның үзенчәлекләрен ачыклый белү
33	Ф.Сафин “Якты күл сагышы”/ “Тоска озера” (Якты күл сагышы) Р.Мингалим “Кызык нәрсә”/ “Интерес” Р.Валиева “Ак песи”/ “Белая кошка” (Көлке ничек туа?)	1	Төрле әсәрдәге охшаш ситуацияләрне, геройларны табу, чагыштыру.Эчтәлекне тулысынча һәм кыскача сөйләү (төп фикерне билгеләү)
34	Предмет буенча йомгаклау тесты / Обобщающий тест по предмету	1	Контроль эшне үтәү

Тематик планлаштыру 3 нче сыйныф

№	Дәреснең темасы	Сәгать саны	Укучыларның төп эшчәнлеге
1 нче кисэк **Күзәтәбез һәм тәэсирләр белән уртаклашабыз\ Наши наблюдения и впечатления от увиденного - 8 сәг** (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
1	Б.Рахмат Иң күңелле чак / “Самое счастливое время” М.Галиев Җиләктән кайтканда / “Возвращаясь из земляники” (Геройның эчке дөньясын аның әйләнә-тирә дөньяны танып белүе аша күрсәтү)	1	Геройларның эш-гамәлләрен капма-каршылыгы яки охшашлыгы буенча чагыштыру. Текстны анализлау барышында автор билгеләмәләре, геройның исеме аша авторның аңа мөнәсәбәтен ачыклау. Әсәр героеның портретын, характерын аның эш-гамәлләре һәм сөйләме аша бирү. Әдәби әсәр эчтәлеген сөйләүнең төрләрен (тулы, сайлап, кыскача – төп фикерне әйтү) үзләштерү
2	Б.Рахимова Шук болытлар, батыр җил, якты кояш / “Озорные облака, смелый ветер, светлое солнце” (Күк йөзендә болыт-рәсемнәр.)	1	Әдәби әсәр, әдәби образ, сүз сәнгате, автор (сөйләүче), сюжет, тема; әсәр герое: портреты, сөйләме, эш-гамәлләре, фикерләре; авторның әсәр героена мөнәсәбәте төшенчәләрен аңлату. Әсәрнең төзелеш үзенчәлекләре, сурәтләү (пейзаж, портрет, интерьер), фикер йөртү, геройның монологы һәм диалогы, композиция үзенчәлекләре турында күзаллау булдыру
3	Р.Мингалим Август каеннары / “Берёзы августа” (Җир өстенә яфрак ява)	1	Текстка һәм шәхси тәҗрибәгә нигезләнеп, текст турында үз фикереңне әйтү. Дәрестән тыш аралашу вакытында сөйләм әдәбе нормаларыннан тайпылмау. Фольклор әсәрләре нигезендә милли этикет үзенчәлекләре белән таныштыру. Сүзлек белән эш (туры, күчерелмә, күпмәгънәле сүзләрне аерып алу), укучыларның сүзлек байлыгын максатчан тулыландыра бару
4	Г.Хасанов Кыр казы / “Полевой гусь” (Кыр казлары китә җылы якка)	1	Сөйләм төре буларак диалог. Диалогик сөйләмнең үзенчәлекләре: сорауны аңлау, аларга җавап бирү; текст буенча сораулар куя белү. Әңгәмәдәшеңне бүлдермичә тыңлый һәм тикшерелә торган мәсьәлә буенча әдәпле итеп үз фикереңне әйтә белү (уку, фәнни, әдәби текст буенча)
5	Г.Остер Серне ачты / “Открыл секрет” (Тәрбияче попугай)	1	Әсәрнең исемен аның эчтәлегенә бәйле рәвештә аңлату. Уку, фәнни-популяр текстларның үзенчәлекләрен ачыклый белү
6	Н.Сладков Күзалдавычлар / “Обманщики глаз” (ӘнисШакировның куен дәфтәре)	1	Төрле әсәрдәге охшаш ситуацияләрне, геройларны табу, чагыштыру.Эчтәлекне тулысынча һәм кыскача сөйләү (төп фикерне билгеләү)
7	Г.Паушкин Кыш / “Зима” («Серле ачкыч» мәктәп клубы утырышы)	1	Төрле әсәрдәге охшаш ситуацияләрне, геройларны табу, чагыштыру.Эчтәлекне тулысынча һәм кыскача сөйләү (төп фикерне билгеләү)
8	Нур Ахмадиев Чишмәгә суга барам/ “Иду на родник” (Серле чишмә, моңлы чишмә)	1	Сөйләм төре буларак монолог. Автор текстына таянып, тәкъдим ителгән яки укытучы әйткән тема буенча зур булмаган текст (монолог) төзү
Чагыштырулар серенә төшенәбез/ Все познается в сравнении – 2 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы			

Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
9	Н.Исанбат “Ябалак белән Чыпчык”/ “Сова и Воробей”, “Чыпчык белән ябалак”/ “Воробей и Сова” (Татар халык әкияте) “Иң яхшы дару”/ “Самое хорошее лекарство”(Әфган халык әкияте) “Тылсымлы китмән” / “Волшебная мотыга” (Уйгур халык әкияте) (Эш кешене тәрбияли, ялкаулык боза)	1	Риваять, легенда, мәсәл, миф, санамыш, әкият, тизәйткеч, үртәвеч, такмаза, бәет кебек әсәрләрнең гомуми үзенчәлекләен аңлау. Текстларга гади анализ алымнары белән таныштыру; сәбәп һәм нәтиҗә бердәмлеген ачыклау. Текстның төп фикерен, микротемаларны, төп һәм терәк сүзләрне табу.
10	“Комсызлык бәласе” / “ Беда скупого” (Венгр халык әкияте),”Сырны ничек бүлгәннәр” / “Как разделили сыр” (Африка негрлары әкияте) (Комсызлык китергән бәла)	1	Әкиятләр (хайваннар турында, тормыш-көнкүреш, тылсымлы) белән танышу. Әкиятләрнең әдәби үзенчәлеге, тел байлыгы, төзелеше.
	Кешеләрнең хыялларын аңларга тырышабыз/ Стараемся понять мечты людей – 3 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)		
11	Л.Лерон Хыял/ “Мечта” (Хыял дөньясында)	1	Сөйләмдә текстның төп фикерен чагылдыру. Фәнни-популяр һәм әдәби әсәрләрнең үзенчәлеген искә алып, укылган яки ишеткән текстның эчтәлеген төгәл сөйләп бирү. Көндәлек тормыштан, әдәби әсәрләрдән, сынлы сәнгать әсәрләреннән алынган тәэсирләрне тасвирлый белү, фикерләү, хикәяләү аша бирү.
12	Айгуль Ахматгалиева Болытта җиләк үсә / “На облаке растёт земляника” («Серле ачкыч» мәктәп клубы утырышы)	1	Чыгышыңны дөрес планлаштыра алу. Монологик сөйләмнең үзенчәлекләрен искә алып, синоним, антоним, чагыштыруларны урынлы куллану.Укылган әсәрнең дәвамы буларак, телдән сочинение, рәсем яки бирелгән тема буенча кечкенә хикәя төзү.
13	А.Гыйлажев Суык / Мороз (Нәниләрнең хыялы)	1	Язма сөйләм нормалары: эчтәлекнең әсәр исеменә туры килүе (тема чагылышы, геройларның характеры, вакыйга барган урын). Язма сөйләмдә телнең сәнгати сурәтләү чараларын: синоним, антоним, чагыштыруларны куллана белү. Бирелгән тема буенча хикәя, бәяләмә төзү
Ярату турында/ Мы любим жизнь и людей - 4 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
14	Р.Валиев Барысын да яратам./ “Всех люблю” (Класстан тыш уку)	1	Әдәби әсәр, әдәби образ, сүз сәнгате, автор (сөйләүче), сюжет, тема; әсәр герое: портреты, сөйләме, эш-гамәлләре, фикерләре; авторның әсәр героена мөнәсәбәте төшенчәләрен аңлату. Әсәрнең төзелеш үзенчәлекләре, сурәтләү (пейзаж, портрет, интерьер), фикер йөртү, геройның монологы һәм диалогы, композиция үзенчәлекләре турында күзаллау булдыру
15	В.Нуриев Кем катырак суга? / “Кто	1	Укытучы ярдәмендә әдәби тексттан сәнгатьлелек чараларын: синоним, антоним, эпитет,

	стукнет твёрже?” (Җәйге кояш астында)		чагыштыру, метафора, гиперболаларны табу һәм аларның әһәмиятен билгеләү
16	Н.Гыйматдинова Болын патшасы / “Царица луга”(Болын патшасы)	1	Әсәрнең төзелеш үзенчәлекләре, сурәтләү (пейзаж, портрет, интерьер), фикер йөртү, геройның монологы һәм диалогы, композиция үзенчәлекләре турында күзаллау булдыру
17	Г.Баширов Беренче кар / Первый снег (Сурәтләү. Туган як кышы)	1	Язма сөйләм нормалары: эчтәлекнең әсәр исеменә туры килүе (тема чагылышы, геройларның характеры, вакыйга барган урын). Язма сөйләмдә телнең сәнгати сурәтләү чараларын: синоним, антоним, чагыштыруларны куллана белү. Бирелгән тема буенча хикәя, бәяләмә төзү
2 нче кисәк Хикмәтле тормыш тәҗрибәсе туплыйбыз/ Познаем философию жизни – 4 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
1	Эзоп. Давыл һәм Кояш / “Ураган и Солнце” Г.Тукай “Җил илә кояш” / “Ветер и Солнце” И.Крылов “Аккош, чуртан һәм кысла”/ “Лебедь, Щука и Рак” (Мәсәл серләренә төшенәбез)	1	Риваять, легенда, мәсәл, миф, санамыш, әкият, тизәйткеч, үртәвеч, такмаза, бәет кебек әсәрләрнең гомуми үзенчәлекләен аңлау. Текстларга гади анализ алымнары белән таныштыру; сәбәп һәм нәтиҗә бердәмлеген ачыклау. Текстның төп фикерен, микротемаларны, төп һәм терәк сүзләрне табу.
2	Г. Шамуков Карга белән Төлке / “Ворона и Лиса”Т. Яхин”Карга белән төлке.”/ “Ворона и Лиса” Ф.Яхин “Сыр бәласе”/ “Сырное огорчение” (Юк урында мактау – зарарлы эш)	1	Риваять, легенда, мәсәл, миф, санамыш, әкият, тизәйткеч, үртәвеч, такмаза, бәет кебек әсәрләрнең гомуми үзенчәлекләен аңлау. Текстларга гади анализ алымнары белән таныштыру; сәбәп һәм нәтиҗә бердәмлеген ачыклау. Текстның төп фикерен, микротемаларны, төп һәм терәк сүзләрне табу.
3	М.Гафури “Ике чебен”/ “Две мухи” А.Исхак “ Карт имән белән яшь егет”/ “Старый дуб и молодой парень”	1	Хикәя, шигырь, мәсәл жанрлары турында гомуми күзаллаулар, төзелеш үзенчәлекләре, сәнгати чаралары
4	В.Радлов “Карга хәйләсе.” / “Хитрость вороны” Л.Толстой “Зирәк чәүкә.” /”Сообразительная галка”К.Насыйри “Комсыз эт” / “Жадный щенок” (Мәсәлләрнең төп эчтәлеге)	1	Хикәя, шигырь, мәсәл жанрлары турында гомуми күзаллаулар, төзелеш үзенчәлекләре, сәнгати чаралары
Көлке серләрен эзлибез/ Мы любим юмор –3 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
5	Йолдыз “Антенналы бәрәңге.”/ “Картошка с антеннами” Ш.Галиев Иншаның файдасы / “Польза сочинения” (Белмәү гаеп түгел, белергә теләмәү – гаеп)	1	Язма сөйләм нормалары: эчтәлекнең әсәр исеменә туры килүе (тема чагылышы, геройларның характеры, вакыйга барган урын). Язма сөйләмдә телнең сәнгати сурәтләү чараларын: синоним, антоним, чагыштыруларны куллана белү. Бирелгән тема буенча хикәя, бәяләмә төзү

6	Р.Файзуллин Ничек яхшы булырга / “Как стать хорошим?” (Акылның кадере – әдәп белән, куәтнең кадере – сәләт белән)	1	Сөйләмдә текстның төп фикерен чагылдыру. Фәнни-популяр һәм әдәби әсәрләрнең үзенчәлеген искә алып, укылган яки ишеткән текстның эчтәлеген төгәл сөйләп бирү. Көндәлек тормыштан, әдәби әсәрләрдән, сынлы сәнгать әсәрләреннән алынган тәэсирләрне тасвирлый белү, фикерләү, хикәяләү аша бирү. Чыгышыңны дөрес планлаштыра алу. Монологик сөйләмнең үзенчәлекләрен искә алып, синоним, антоним, чагыштыруларны урынлы куллану.Укылган әсәрнең дәвамы буларак, телдән сочинение, рәсем яки бирелгән тема буенча кечкенә хикәя төзү
7	Н.Ахмадиев “Чишмәгә суга барам” /”Иду на родник” (Көнең бушка үтмәсен)	1	Сөйләм төре буларак монолог. Автор текстына таянып, тәкъдим ителгән яки укытучы әйткән тема буенча зур булмаган текст (монолог) төзү
Герой ничек туа?/ Как рождается герой? – 4 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
8	Ф. Яруллин “Тылсымлы ачкыч” / “Волшебный ключ” (Беләге юан берне егар, белеме булган меңне егар)	1	Сөйләм төре буларак диалог. Диалогик сөйләмнең үзенчәлекләре: сорауны аңлау, аларга җавап бирү; текст буенча сораулар куя белү. Әңгәмәдәшеңне бүлдермичә тыңлый һәм тикшерелә торган мәсьәлә буенча әдәпле итеп үз фикереңне әйтә белү (уку, фәнни, әдәби текст буенча)
9	Р.Корбан “Мәктәпкә озату бәйрәме” / “Праздник провода в школу” (Гыйлем ачкычы—китап)	1	Сөйләм төре буларак монолог. Автор текстына таянып, тәкъдим ителгән яки укытучы әйткән тема буенча зур булмаган текст (монолог) төзү
10	Г.Хасанов Май / Май (Шыбырдашып тама тамчылар)	1	Сөйләмдә текстның төп фикерен чагылдыру. Фәнни-популяр һәм әдәби әсәрләрнең үзенчәлеген искә алып, укылган яки ишеткән текстның эчтәлеген төгәл сөйләп бирү. Көндәлек тормыштан, әдәби әсәрләрдән, сынлы сәнгать әсәрләреннән алынган тәэсирләрне тасвирлый белү, фикерләү, хикәяләү аша бирү. Чыгышыңны дөрес планлаштыра алу. Монологик сөйләмнең үзенчәлекләрен искә алып, синоним, антоним, чагыштыруларны урынлы куллану.Укылган әсәрнең дәвамы буларак, телдән сочинение, рәсем яки бирелгән тема буенча кечкенә хикәя төзү
11	Г.Хасанов Май / Май (Табигать – иң серле китап)	1	Сөйләмдә текстның төп фикерен чагылдыру. Фәнни-популяр һәм әдәби әсәрләрнең үзенчәлеген искә алып, укылган яки ишеткән текстның эчтәлеген төгәл сөйләп бирү. Көндәлек тормыштан, әдәби әсәрләрдән, сынлы сәнгать әсәрләреннән алынган тәэсирләрне тасвирлый белү, фикерләү, хикәяләү аша бирү. Чыгышыңны дөрес планлаштыра алу. Монологик сөйләмнең үзенчәлекләрен искә алып, синоним, антоним, чагыштыруларны урынлы куллану.Укылган әсәрнең дәвамы буларак, телдән сочинение, рәсем яки бирелгән тема буенча кечкенә хикәя төзү
Үткәннәр белән хәзергене чагыштырабыз / Сравниваем настоящее и прошлое – 6 сәг (Тыңлау. Уку. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)			
12	Бик борынгы манара Р.Файзуллин “ Онытма син!” / “Не забудь!”. Очень	1	Әсәр геройларының эш-гамәлләренә әхлак кагыйдәләре нормаларыннан чыгып бәя бирү. Туган ил, Ватан төшенчәсен аңлау, Россия халыклары мисалында әдәбиятта төрле милләт

	древний минарет (Үткәнеңне онытма син!)		халыкларының туган илгә мәхәббәте турында күзаллау булдыру. Төрле халыкларның фольклорында тема, идея, геройларның охшашлыгы
13	М.Мирза “ Без бабайсыз үстек” / “Мы росли без дедушки” (Сугыш кайтавазы)	1	Сәнгатьлелек тудыру чараларын кулланып, бирелгән тексттагы геройга характеристика бирү. Әсәрдән геройны һәм вакыйгаларны характерлаган сүзләрне табу. Укытучы ярдәмендә катнашучыларның эш-гамәлләренең мотивларын билгеләү, аларны анализлау, чагыштыру
14	Л.Шагыйрьжан “Сөембикә манарасы” “Музей йортына сәяхәт” / “Минарет Сююмбике” “Путешествие в Дом Музея” (Нәсел агачы)	1	Бирелгән өзек эчтәлеген сайлап сөйләү: геройга характеристика бирү (кирәкле сүзләрне тексттан сайлау), вакыйга буенча урынны сурәтләү (урынны сурәтләгән сүзләр, сүзтезмәләрне тексттан алып) Төрле әсәрдәге охшаш ситуацияләрне, геройларны табу, чагыштыру
15	Ф.Карим Ант / Клятва (Алар Ватан өчен көрәште)	1	Әсәр геройларының эш-гамәлләренә әхлак кагыйдәләре нормаларыннан чыгып бәя бирү. Туган ил, Ватан төшенчәсен аңлау, Россия халыклары мисалында әдәбиятта төрле милләт халыкларының туган илгә мәхәббәте турында күзаллау булдыру. Төрле халыкларның фольклорында тема, идея, геройларның охшашлыгы
16	Г.Ахунов Канатлар кая илтә? / “Куда ведут крылья?” (Канатлар кая илтә?)	1	Бирелгән өзек эчтәлеген сайлап сөйләү: геройга характеристика бирү (кирәкле сүзләрне тексттан сайлау), вакыйга буенча урынны сурәтләү (урынны сурәтләгән сүзләр, сүзтезмәләрне тексттан алып) Төрле әсәрдәге охшаш ситуацияләрне, геройларны табу, чагыштыру
17 (34)	Г.Баширов Безнең Татарстан . Казан — спорт каласы. / Наш Татарстан. Казань – столица спорта. (Мин яратам сине, Татарстан!)	1	Сәнгатьлелек тудыру чараларын кулланып, бирелгән тексттагы геройга характеристика бирү. Әсәрдән геройны һәм вакыйгаларны характерлаган сүзләрне табу. Укытучы ярдәмендә катнашучыларның эш-гамәлләренең мотивларын билгеләү, аларны анализлау, чагыштыру
	Предмет буенча йомгаклау тесты / Обобщающий тест по предмету		Контроль эшне үтәү

Тематик планлаштыру 4 нче сыйныф

№	Дәреснең темасы	Сәгать саны	Укучыларның төп эшчәнлеге
	1 нче кисәк 1.**Тылсымлы әкият кануннарын өйрәнәбез: үткәннәрне яңадан кичереп, бүгенге тормыш белән бәйлибез (5 сәг)**		

	(Тыңлау. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)		
1	Г.М.Дәүләтшин , Г.И.Әхмәтҗанов .Борынгы кеше әйләнә-тирә дөньяны ничек күз алдына китергән? (Җир йөзендә яшәгән беренче кешеләр)) \Г.М.Давлетшин, Г.И.Ахметзянов Древнейшие страницы истории человечества	1	Сөйләмдә текстның төп фикерен чагылдыру. Фәнни-популяр һәм әдәби әсәрләрнең үзенчәлеген искә алып, укылган яки ишеткән текстның эчтәлеген төгәл сөйләп бирү. Көндәлек тормыштан, әдәби әсәрләрдән, сынлы сәнгать әсәрләреннән алынган тәэсирләрне тасвирлый белү, фикерләү, хикәяләү аша бирү
2	Г.И.Әхмәтҗанов “Җир ничек яралган?” (легенда)Күкнең күтәрелүе (хикәя) (Җир ничек барлыкка килгән?) ?)\ Г.И.Ахметзянов “Как появилась земля?» легенда	1	Чыгышыңны дөрес планлаштыра алу. Монологик сөйләмнең үзенчәлекләрен искә алып, синоним, антоним, чагыштыруларны урынлы куллану.Укылган әсәрнең дәвамы буларак, телдән сочинение, рәсем яки бирелгән тема буенча кечкенә хикәя төзү
3	Г.И.Әхмәтҗанов “Айдархан һәм сәхабәләр” (легенда) (Тотем агачлар, тотем хайваннар) \Г.И.Ахметзянов О чем говорят древние легенды?	1	Риваять, легенда, мәсәл, миф, санамыш, экият, тизәйткеч, үртәвеч, такмаза, бәет кебек әсәрләрнең гомуми үзенчәлекләен аңлау. Текстларга гади анализ алымнары белән таныштыру; сәбәп һәм нәтиҗә бердәмлеген ачыклау. Текстның төп фикерен, микротемаларны, төп һәм терәк сүзләрне табу.
4	З.Ярмәки “Ак каен” Ф.И. Урманче Татар мифологиясе/ татар халык иҗаты . Албастылар, сихерчеләр, җен-пәриләр (Туган як сылуы- ак каен))\ З.Ярмаки “Белая береза”. Деревья тотемы. Краса родной земли- белая береза.	1	Әсәрнең төзелеш үзенчәлекләре, сурәтләү (пейзаж, портрет, интерьер), фикер йөртү, геройның монологы һәм диалогы, композиция үзенчәлекләре турында күзаллау булдыру
5	Абага чәчәге (хикәят) Г.Кутуй “Рөстәм маҗаралары” (Абага чәчәге)\ А.Кутуй Цветок папортника.	1	Риваять, легенда, мәсәл, миф, санамыш, экият, тизәйткеч, үртәвеч, такмаза, бәет кебек әсәрләрнең гомуми үзенчәлекләен аңлау.
	2.**Фольклорга нигезләнгән хикәяләү. Дастан, риваять һәм легендалар аша тарих белән танышабыз, ә автор экиятләре хисләр дөньясына чакыра** (Тыңлау. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү)**5 сәг.**		
6	“Ак бүре” (легенда) “Ак бүре” (татар халык әкияте) (Татар мифологиясендә Ак бүре. Татарстан гербы)) \Белый волк в татарской мифологии. Герб Татарстана.	1	Риваять, легенда, мәсәл, миф, санамыш, экият, тизәйткеч, үртәвеч, такмаза, бәет кебек әсәрләрнең гомуми үзенчәлекләен аңлау. Текстларга гади анализ алымнары белән таныштыру; сәбәп һәм нәтиҗә бердәмлеген ачыклау. Текстның төп фикерен, микротемаларны, төп һәм терәк сүзләрне табу
7	Еланнар патшасы Шаһмара (татар халык әкияте) (Әкиятләрдә Ак елан) К.Х.Нафиков. Шагали\ К.Х.Нафиков Царица змей Шахмара. Белая змея в сказках**.**	1	Фольклор һәм автор әсәрләрен аеру. Әсәрләрнең жанр төрлелеге. Фольклор формасы буларак бишек җыры, үртәвечләр, мәкальләр, әйтемнәр, табышмаклар; аларны тану, аеру, төп фикерен билгеләү. Әкиятләр (хайваннар турында, тормыш-көнкүреш, тылсымлы) белән танышу. Әкиятләрнең әдәби үзенчәлеге, тел байлыгы, төзелеше.
8	Р. Зәйдулла “Кол Гали” Р.Харис “Зөләйха” (Борынгы шагыйрь – Кол Гали) \ Р.Зайдулла Средневековый поэт Кул Гали.	1	Текстның эчтәлеген тулысынча сөйләү: бирелгән өзектәге төп фикерне ачыклау, кирәкле сүзләрне билгеләү, исем кушу, эпизодның эчтәлеген тулысынча сөйләү, һәрбер өлешнең һәм текстның төп фикерен билгеләү, һәр өлешкә һәм тулаем текстка исем кушу, тексттагы җөмләләрне атау, сорау җөмлә яки үзләре теләгән

			форма кулланып, план төзү
9	Х.Камалов “Археолог” Ә.Рәшит “Нәсел агачы”(Нәсел агачы) \ Х.Камалов “Археолог”, А.Рашит Родословное дерево.	1	Әсәр геройларының эш-гамәлләренә әхлак кагыйдәләре нормаларыннан чыгып бәя бирү. Туган ил, Ватан төшенчәсен аңлау, Россия халыклары мисалында әдәбиятта төрле милләт халыкларының туган илгә мәхәббәте турында күзаллау булдыру. Төрле халыкларның фольклорында тема, идея, геройларның охшашлыгы
10	В.А. Ранов. Кешелек тарихының борынгы битләре. (Древнейшие страницы истории человечества) Н.Сәйяр “Айсылу” (Су асты патшалыгында) \ Н. Саяр “Подводное царство”, В.А.Ранов.	1	Сәнгатьлелек тудыру чараларын кулланып, бирелгән тексттагы геройга характеристика бирү. Әсәрдән геройны һәм вакыйгаларны характерлаган сүзләрне табу. Укытучы ярдәмендә катнашучыларның эш-гамәлләренең мотивларын билгеләү, аларны анализлау, чагыштыру
	3.**Шагыйрьләр һәм рәссамнар иҗаты аша табигать һәм кешеләрнең матурлыгын аңларга өйрәнәбез** (Тыңлау. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү) **5 сәг.**		
11	К.М. Миңнуллин. Шигърият һәм җыр. Басма сүз һәм татар җырлары. .\К.М.Миннуллин . Стихи и песни. Татарские песни.	1	Бирелгән өзек эчтәлеген сайлап сөйләү: геройга характеристика бирү (кирәкле сүзләрне тексттан сайлау), вакыйга буенча урынны сурәтләү (урынны сурәтләгән сүзләр, сүзтезмәләрне тексттан алып) Төрле әсәрдәге охшаш ситуацияләрне, геройларны табу, чагыштыру
12	Ш.Галиев “Җирдә миңа ни кирәк?” Ш.Бабич “Габдулла әфәнде Тукаев” “Тын төн”(Шәехзадә Бабич шигырьләре)\ Ш.Галиев”Что мне надо на земле”. Стихотворения Ш.Бабича.	1	**Укытучы ярдәмендә әдәби тексттан сәнгатьлелек чараларын: синоним, антоним, эпитет, чагыштыру, метафора, гиперболаларны табу һәм аларның әһәмиятен билгеләү.Әдәби әсәр, әдәби образ, сүз сәнгате, автор (сөйләүче), сюжет, тема; әсәр герое: портреты, сөйләме, эш-гамәлләре, фикерләре; авторның әсәр героена мөнәсәбәте төшенчәләрен аңлату. Әсәрнең төзелеш үзенчәлекләре, сурәтләү (пейзаж, портрет, интерьер), фикер йөртү, геройның монологы һәм диалогы, композиция үзенчәлекләре турында күзаллау булдыру**
13	Г.Рәхим “Көзге урман” (Көзге табигать мизгелләре) Г.Рәхим “Песнәк” (Кышкы сандугач) \ Осенние природные явления. Г. Рахим «Синица», “ Осенний лес”.	1	Әдәби әсәр, әдәби образ, сүз сәнгате, автор (сөйләүче), сюжет, тема; әсәр герое: портреты, сөйләме, эш-гамәлләре, фикерләре; авторның әсәр героена мөнәсәбәте төшенчәләрен аңлату. Әсәрнең төзелеш үзенчәлекләре, сурәтләү (пейзаж, портрет, интерьер), фикер йөртү, геройның монологы һәм диалогы, композиция үзенчәлекләре турында күзаллау булдыру
14	Г.Рәхим “Апрель.Портрет.” (Әнкәм портреты) \ Г.Рахим Апрель. Портрет.Портрет мамы	1	Текстның эчтәлеген тулысынча сөйләү: бирелгән өзектәге төп фикерне ачыклау, кирәкле сүзләрне билгеләү, исем кушу, эпизодның эчтәлеген тулысынча сөйләү, һәрбер өлешнең һәм текстның төп фикерен билгеләү, һәр өлешкә һәм тулаем текстка исем кушу, тексттагы җөмләләрне атау, сорау җөмлә яки үзләре теләгән форма кулланып, план төзү
15	Л.Лерон “Кыхмырый,Мыхмырый һәм Шыхмырый” И.Гыйләҗев “Тутыкмас тотка” (Кеше ышанмаслык сүзне чын булса да сөйләмә) \ Л.Лерон Не говори всегда	1	**Геройларның эш-гамәлләрен капма-каршылыгы яки охшашлыгы буенча чагыштыру. Текстны анализлау барышында автор билгеләмәләре, геройның исеме аша авторның аңа мөнәсәбәтен ачыклау. Әсәр героеның**

	что знаешь, но знай всегда что говоришь		**портретын, характерын аның эш-гамәлләре һәм сөйләме аша бирү. Әдәби әсәр эчтәлеген сөйләүнең төрләрен (тулы, сайлап, кыскача – төп фикерне әйтү) үзләштерү**
	4. **Безгә кадәр яшәгән яшьтәшләребез тормышы белән танышабыз** (Тыңлау. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү) **3 сәг.**		
16	Р.Бикбулатов. Р.Мостафин “Казан һәм аның элеккеге тарихы” (Казань и её слободы) Ф.Әмирхан “Кечкенә хезмәтче” (Кечкенә хезмәтче) \ Р.Бикбулатов ,Ф. Амирхан Маленькая слуга. Казань и его история.	1	Әсәрнең төзелеш үзенчәлекләре, сурәтләү (пейзаж, портрет, интерьер), фикер йөртү, геройның монологы һәм диалогы, композиция үзенчәлекләре турында күзаллау булдыру
17	К.Нәҗми “Нәсимәнең беренче эш көне” (Күз яшьле балачак) \ К.Нажми “Первый рабочий день Насимы”. Детство со слезами.	1	Ишеткән сөйләүне кабул итү (әңгәмәдәшеңнең фикерләрен, төрле текстларны укыганда тыңлый белү)
18	Г.Ибраһимов “Яз башы”, “Укудан кайткач” Р.Харис “Фронтовиклар” (Каникуллар-рәхәт вакыт) \ **Г**.Ибрагимов “Начало весны”, Р.Харис “Фронтовики”.Каникулы-лучшее время	1	Ишеткән сөйләүне кабул итү (әңгәмәдәшеңнең фикерләрен, төрле текстларны укыганда тыңлый белү)
	2 нче кисәк. 5.**Матурлыкның безгә ничек тәэсир итүен аңларга тырышабыз** (Тыңлау. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү) **6 сәг.**		
19	В.Хәйруллина “Хәерле көн” Р.Миңнуллин “Иртән иртүк” (Көннәрем гөрләп торсын)\ В.Хайруллина “Добрый день”.Чтобы дни прошли замечательно	1	**Уку тизлеген даими рәвештә арттыра бару Җөмләләрне укыганда тыныш билгеләрен интонация белән аера белү. Тексттан тиешле мәгълүматны таба белү. Фактлар, тасвирлау, өстәмә фикерләр белән тулыландырып уку**
20	Р.Вәлиева “Бөтен дөнья ак кына” Г. Афзал “Беренче кар” “Кыш әкияте” (Бөтен дөнья ак кына) **)**\ Г.Афзал “Первый снег”, “Зимняя сказка”.	1	Төрле стильдәге – әдәби, дәреслек, фәнни-популяр текстлар турында гомуми күзаллау булдыру, аларны чагыштыра белү. Бу төр текстларның максатларын билгеләү. Фольклор текстының үзенчәлекләрен табу
21	Р.Гыйззәтуллин “Язгы моң” Р.Мостафин. Кызыл ромашка (Язгы моң) Р.Гайзатуллин “Весенний мотив”,Р.Мустафин “Красная ромашка”	1	Халык авыз иҗаты әсәрләренең гомумкешелек әхлак кагыйдәләрен һәм кешеләрнең үзара мөнәсәбәтләрен күрсәтүен ачыклау.
22	Л.Ихсанова “Шомырт чәчәкләре ак кына”(Матурлык дөньясы) \ Л.Ихсанова Белые цветы черёмухи». Красота спасает мир.	1	Әдәби әсәр, әдәби образ, сүз сәнгате, автор (сөйләүче), сюжет, тема; әсәр герое: портреты, сөйләме, эш-гамәлләре, фикерләре; авторның әсәр героена мөнәсәбәте төшенчәләрен аңлату. Әсәрнең төзелеш үзенчәлекләре, сурәтләү (пейзаж, портрет, интерьер), фикер йөртү, геройның монологы һәм диалогы, композиция үзенчәлекләре турында күзаллау булдыру
23	Ж.Дәрзаман “Бөҗәкләр белән сөйләшү” (Табигать – серле дөнья) \ Ж.Дарзаман “Разговор с насекомыми”. Природа- таинственный мир.	1	**Әсәрнең төзелеш үзенчәлекләре, сурәтләү (пейзаж, портрет, интерьер), фикер йөртү, геройның монологы һәм диалогы, композиция үзенчәлекләре турында күзаллау булдыру**

24	Г.Хәсәнов “Аккош”, Р.Миңнуллин “Атказанган сандугач” (Аккошлар – сак кошлар Сандугач – табигать җырчысы) Г.Хасанов “Белый лебедь”. Белые лебеди – птицы свободы.	1	Укытучы ярдәмендә әдәби текстан сәнгатьлелек чараларын: синоним, антоним, эпитет, чагыштыру, метафора, гиперболаларны табу һәм аларның әһәмиятен билгеләү.Әдәби әсәр, әдәби образ, сүз сәнгате, автор (сөйләүче), сюжет, тема; әсәр герое: портреты, сөйләме, эш-гамәлләре, фикерләре; авторның әсәр героена мөнәсәбәте төшенчәләрен аңлату. Әсәрнең төзелеш үзенчәлекләре, сурәтләү (пейзаж, портрет, интерьер), фикер йөртү, геройның монологы һәм диалогы, композиция үзенчәлекләре турында күзаллау булдыру
	6. **Җирдә кеше булу өчен, кеше күпме юллар үтә?** (Тыңлау. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү) **4 сәг.**		
25	Р.Хафизова “Кирлемән” Л.Толстой “Слива төше”(Кирлемән маҗаралары) \Р.Хафизова “Кирлеман”.Приключения Кирлемана.	1	Текстның эчтәлеген тулысынча сөйләү: бирелгән өзектәге төп фикерне ачыклау, кирәкле сүзләрне билгеләү, исем кушу, эпизодның эчтәлеген тулысынча сөйләү, һәрбер өлешнең һәм текстның төп фикерен билгеләү, һәр өлешкә һәм тулаем текстка исем кушу, тексттагы җөмләләрне атау, сорау җөмлә яки үзләре теләгән форма кулланып, план төзү
26	Җ.Тәрҗеманов “Шуктуган” (Урман докторы) \ Ж.Таржеманов Лесной доктор.	1	Ишеткән сөйләүне кабул итү (әңгәмәдәшеңнең фикерләрен, төрле текстларны укыганда тыңлый белү)
27	Н.Сладков “Тыштан ялтырый, эчтән калтырый” (Гөмбәләр серен белү кирәк) \Н.Сладков “ Нужно знать секрет грибов.	1	Әсәрнең исемен аның эчтәлегенә бәйле рәвештә аңлату. Уку, фәнни-популяр текстларның үзенчәлекләрен ачыклый белү
28	К.Тимбикова “Бану әби сабагы” (Бану әби сабагы) \ К.Тимбикова “Урок бабушки Бану”.	1	Төрле мәгълүмат белән эшли алу. Текст буенча сорауларга җавап бирү, тема буенча чыгыш ясау, иптәшеңнең чыгышын тыңлау, әңгәмә вакытында, текстны кулланып, җавапларны тулыландыруда катнашу
	7.**Сәнгать дөньясының үзенә генә хас үзенчәлекләрен ачыклыйбыз** (Тыңлау. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү) **2 сәг.**		
29	Р.Вәлиев “Кошлар кайта” “Эт кояшы” Р.Әхмәтҗанов “Безнең шигырь” (Бәбкә үстерү кыенлыклары) \ Р.Валеев “Птицы возвращаются” Трудности выращивания уток.	1	Уку тизлеген даими рәвештә арттыра бару Җөмләләрне укыганда тыныш билгеләрен интонация белән аера белү. Тексттан тиешле мәгълүматны таба белү. Фактлар, тасвирлау, өстәмә фикерләр белән тулыландырып уку
30	Мөҗәһит “Кемнең сайрыйсы килми?” К.Сибгатуллин “Чыпчык” И.Юзеев “Гөл нигә шиңгән?” (Чыпчыкның да үз җыры бар) \ У воробья тоже есть песня. К.Сибгатуллин “Воробей”	1	Төрле стильдәге – әдәби, дәреслек, фәнни-популяр текстлар турында гомуми күзаллау булдыру, аларны чагыштыра белү. Бу төр текстларның максатларын билгеләү. Фольклор текстының үзенчәлекләрен табу
	8.**Үткәне булмаган халыкның киләчәге юк. Туган ил турында уйланабыз** (Тыңлау. Кычкырып уку . Эчтән уку. Төрле стильдәге текстлар белән эш. Библиографик культура. Әдәби әсәр тексты белән эш Сөйләм. Уку материалы, фәнни-популяр һәм башка текстлар белән эш. Язма сөйләм культурасы Балалар китабы белән эш.Әдәби әсәрләрне гамәли үзләштерү) **4 сәг.**		
31	Р.Вәлиев “Ватаным” Р.Харис “Татарстан әләме”	1	Әсәр геройларының эш-гамәлләренә әхлак кагыйдәләре нормаларыннан чыгып

	(Һәркемгә үз Ватаны кадерле Татарстан флагы) Халык традицияләре һәм бәйрәмнәре. Гимннар (Татарстан гимны)\ Р.Валеев "Родина". Каждому дорог его Родина. Флаг Татарстана.		бәя бирү. Туган ил, Ватан төшенчәсен аңлау, Россия халыклары мисалында әдәбиятта төрле милләт халыкларының туган илгә мәхәббәте турында күзаллау булдыру. Төрле халыкларның фольклорында тема, идея, геройларның охшашлыгы
32	Н.Арсланов "Халкыма" Г.Морат "Чит тел" (Зур тарихлы батыр халкым) \ Н.Арсланов «Народу» .История моего народа.	1	Геройларның эш-гамәлләрен капма-каршылыгы яки охшашлыгы буенча чагыштыру. Текстны анализлау барышында автор билгеләмәләре, геройның исеме аша авторның аңа мөнәсәбәтен ачыклау. Әсәр героеның портретын, характерын аның эш-гамәлләре һәм сөйләме аша бирү. Әдәби әсәр эчтәлеген сөйләүнең төрләрен (тулы, сайлап, кыскача – төп фикерне әйтү) үзләштерү
33	Р.Фәйзуллин "Минем әти" Г.Кутуй "Яшен" (Авыр елларда Кыю очучылар)\ Р.Файзуллин "Мой папа", Г.Кутуй «Гроза»	1	Ишеткән сөйләүне кабул итү (әңгәмәдәшеңнең фикерләрен, төрле текстларны укыганда тыңлый белү)
34	Туган телдәге уку предметы буенча йомгаклау тесты. Олимпиада ("Серле ачкыч" мәктәп клубы утырышы) \ Годовой контрольный тест. Заседание школьного клуба "Таинственный ключ".	1	Контроль эшне үтәү Олимпиада биремнәрен эшләү